

JAARVERSLAG 2019

PCBO Leiderdorp

Eigentijds en vertrouwd!

PCBO Leiderdorp

Marjoleintuin 58
2353 PL Leiderdorp

071-5425503
administratie@pcboleiderdorp.nl

Inhoudsopgave	pagina	
A Bestuursverslag		
0)	Instellingsgegevens	04
1)	Voorwoord	05
2)	Samenvatting	06
3)	Verslag van de Raad van Toezicht	07
4)	Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad	10
5)	Algemeen	11
5.1	Gestaag doorbouwen	11
5.2	Missie en doelstelling	11
5.3	Governance	11
5.4	Allocatie van middelen	15
5.5.	Passend onderwijs	16
5.6	Onderwijsachterstandsbeleid	16
5.7.	Administratieve organisatie	17
5.8.	Vervangingen, uitkeringen na ontslag	17
5.9.	Klachtenregeling, tevredenheidsonderzoeken	18
5.10.	Privacy	18
5.11.	Leerlingen	18
5.12.	Personeelssamenstelling	20
5.13	Strategisch personeelsbeleid	21
5.14.	Werkdrukregeling	22
5.15.	Ziekteverzuim	23
5.16.	Huisvesting	23
5.17	Duurzaamheid	24
6)	Onderwijs	25
6.1.	Ontwikkeling	25
6.2.	CITO	26
6.3.	Kwaliteitsonderzoek Inspectie Onderwijs	27
6.4.	Schoolkeuze vervolgonderwijs	27
6.5.	Prestatiebox	29
6.6.	Onderzoek en internationalisering	29
7)	Financiën	29
7.1.	Verkort overzicht	29
7.2.	Toelichting	32
7.2.1.	Algemeen	32
7.2.2	Staat van baten en lasten	32
7.2.3	Balans en resultaatsbestemming	33
7.2.4.	Kengetallen	34
7.3	Schoolfondsen	35
7.4	Treasury	36
7.5.	Interne beheersing en controle	36
7.6.	Risico's	36
7.7.	Corona	37
7.8.	Continuïteitsparagraaf	38
7.9.	In control statement	41

B Jaarrekening

42

Algemeen.

Bestuursnummer	41316
Naam instelling	Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp
KvK-nummer	40445203
Adres	Marjoleintuin 58, 2353 PL Leiderdorp
Telefoon	071-5425503
Website	www.pboleiderdorp.nl

Scholen	Brinnummer	Directie
PCB Willem de Zwijger	11LF	Mw. S. Nagelkerke Mw. C. Kerner tot 1/8
PCB Kastanjelaan	11WQ	Dhr. R. Vahl
PCB 't Bolwerk	13CL	Mw. A. van Vliet
PCB Regenboog	11LF01	Dhr. R. Sarneel

Raad van Toezicht

Dhr. J. de Kort, voorzitter
 Dhr. A. Tieleman, secretaris (tot aftreden december 2019)
 Dhr. B. Jongman
 Dhr. O. Gennissen, secretaris (vanaf december 2019)
 Dhr. J. De Groot
 Dhr. A. Pouwels (vanaf december 2019)

Directeur-Bestuurder: Dhr. P. Laman

Administratiekantoor: OHM
 Contactpersoon: Dhr. H. Beuman
 Rooseveltstraat 18, 2321 BM Leiden
 Telefoon: 071-5166600
 E-mailadres: h.beuman@ohm.nl

1. Voorwoord

Opstellen van dit jaarverslag in het voorjaar van 2020, wanneer de scholen gesloten zijn door het Corona-virus, lijkt een vervreemdende bezigheid maar is dat bij enig doordenken niet! Onderwijs is van vitaal belang voor de ontwikkeling van onze kinderen en daarmee van de samenleving. Zorgdragen voor continuïteit is ook bij een tijdelijke onderbreking van de normale gang van zaken een must. We zullen doorgaan en daarbij hoort ook een verslag van een jaar waarin alles nog “normaal” was. De kunst zal zijn om van de huidige crisis het nodige te leren, voor het onderwijs zelf, maar ook voor de wijze waarop door de samenleving naar de waarde van het onderwijs gekeken wordt.

In dit verslag wordt een toelichting gegeven op de uitkomsten over het boekjaar 2019 van de Stichting Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp. Het verslag bestaat uit de balans per 31 december 2019, de rekening van baten en lasten over 2019, alsmede een toelichting op de balans en de rekening van baten en lasten. Daarbij wordt ook ingegaan op de belangrijkste verschillen tussen de begroting 2019 en de jaarrekening 2019.

In het jaarverslag wordt verder een toelichting gegeven op het beleid, de structuur, activiteiten en financiën gedurende het boekjaar. Tevens is getracht inzicht te geven in (mogelijke) toekomstige (financiële) ontwikkelingen.

De jaarrekening is opgesteld door Onderwijsbureau Hollands Midden in opdracht van PCBO Leiderdorp en gecontroleerd door Van Ree Accountants.

De jaarrekening is opgenomen in dit verslag onder B.

Leiderdorp, 20 mei 2020

Peter Laman, directeur-bestuurder

2) Samenvatting

Ook 2019 kan voor PCBO Leiderdorp als een goed jaar worden beschouwd. Het leerlingenaantal stabiliseert, de CITO-scores lagen (op een verklaarbare uitzondering na) weer boven het landelijk gemiddelde, het ziekteverzuim van medewerkers was beperkt, we hebben weer het nodige geïnvesteerd in de kwaliteit van mensen en middelen en het financieel resultaat was opnieuw positief. Tel uw zegeningen. Naast de cognitieve vakken (taal, rekenen, wereldoriëntatie) en basisvaardigheden (21 century skills) wordt via een doorlopende leerlijn aandacht gegeven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Getracht wordt daarbij ook om waarden en normen meer centraal te stellen. Omdat bij de kleuters bleek dat met schooljudo ook goed een link naar een aantal waarden valt te leggen (respect, vertrouwen, assertiviteit en dergelijke), is dit stapsgewijs uitgebreid tot groep 5. Veel aandacht is besteed aan de verdere vormgeving van aandacht voor sociale veiligheid, sociaal-emotionele ontwikkeling en privacy beleid. Daarmee is en wordt de basis gelegd voor de verdere kwaliteitsontwikkeling van ons onderwijs.

Geleidelijk aan komt er, ook door extra middelen voor werkdrukvermindering, meer ruimte voor onderwijsassistenten, aparte vakleerkrachten (naast gymnastiek ook voor Engels en Moderne Media).

Weliswaar hadden we aan het eind van het schooljaar 2018-2019 de nodige vacatures maar de opvulling daarvan is goed gelukt. Zowel door een beperkt ziekteverzuim als door inzet en inventiviteit van het personeel zijn problemen bij ziektevervanging binnen de perken gebleven.

In materiële zin is er ook weer het nodige gebeurd, van vervanging van toiletgroepen tot aanschaf van chromebooks en glasvezelaansluiting.

Financieel gezien heeft 2019 een fors positief exploitatieresultaat opgeleverd (€ 160.000). Dit is echter sterk vertekend door de bevoorschotting van OCW voor de gemaakte cao- afspraken. Een bedrag van €130.000 is daarom in een bestemmingsreserve opgenomen.

Bij dit alles kunnen we vaststellen dat in tegenstelling tot eerdere gemeentelijke op daling wijzende prognoses, het leerlingaantal zich lijkt te stabiliseren. Ook onze eigen keuze om de omvang van de School Kastanjelaan te beperken, lijkt een minder groot effect te krijgen dan verwacht, gezien de toename op de andere scholen.

Er is weer door velen ontzettend veel werk verzet, te veel om samen te vatten, dus lees het onderstaande!

3) Verslag van de Raad van Toezicht

Vooraf

De Raad van Toezicht (RvT) fungeert als interne toezichthouder op het bestuur. De RvT voert regelmatig overleg met het College van Bestuur (CvB) en de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Ieder vanuit een eigen verantwoordelijkheid bewaakt de maatschappelijke kerntaak en waarde van PCBO. De RvT verantwoordt zich via dit jaarverslag over de werkzaamheden in 2019.

Samenstelling Raad van Toezicht

Binnen de PCBO is er een scheiding gebracht tussen de functies van bestuur en intern toezicht conform artikel 5, tweede lid, sub a van de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs. De functiescheiding is vastgelegd in de statuten van de stichting. De Raad van Toezicht bestaat statutair uit vijf leden. De leden van de RvT ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding. De statuten en de functie en werkwijze van de RvT zijn in 2019 niet gewijzigd. De RvT kwam vier maal bijeen in een regulier overleg met de bestuurder.

De volgende leden waren in 2019 lid van de Raad van Toezicht:

Dhr. J. de Kort	voorzitter	benoemd per 14 februari 2014, herbenoemd per 26 februari 2018
Dhr. A. Tieleman	lid	benoemd per 14 februari 2014, herbenoemd per 26 februari 2018, afgetreden per 10 december 2019
Dhr. B. Jongman	lid	benoemd per 4 juni 2018
Dhr. O. Gennissen	secretaris	vanaf 17 december 2018
Dhr. J. De Groot	lid	vanaf 17 december 2018
Dhr. A. Pouwels	lid	vanaf 10 december 2019

De huidige leden van de Raad van Toezicht bekleden de volgende (neven) functies:

Dhr. O. Gennissen	Hoofdfunctie: DGA Arcus Mira b.v. (BOzARC) en Stockrose b.v. Nevenfunctie: (betaald) Lid Rekenkamercommissie HH Rijnland Nevenfunctie: (onbetaald) Bestuurslid Stichting Leids Archeospecialistisch Bureau
Dhr. J. De Groot	Hoofdfunctie: Directeur Strategie Eneco Nevenfunctie: (onbetaald) Lid RvC Suniverse Holding BV
Dhr. B. Jongman	Hoofdfunctie: Specialist Intensieve Begeleiding Rabobank Nevenfunctie: (onbetaald) Coach Qredits Microfinanciering Nederland (betaald) lid Raad van Toezicht Stichting Samenwerkende Basisscholen Alkemade
Dhr. J. De Kort	Hoofdfunctie: Wetenschappelijk docent economie, universiteit Leiden Nevenfunctie: geen

Dhr. A. Pouwels	Hoofdfunctie docent Latijn en Nederlands aan het Northgo College te Noordwijk Nevenfunctie: geen
Dhr. A. Tieleman	Dhr Tieleman heeft aangegeven aan het eind van het jaar te willen stoppen in verband met persoonlijke omstandigheden. In de vergadering van 10 december is dhr. Pouwels benoemd waardoor de Raad van Toezicht voltallig is gebleven.

Toezichtsrol

De belangrijkste taak van de intern toezichthouder is het toezien op effecten van het (strategisch)beleid, naleving van wettelijke voorschriften, rechtmatige inkomsten en rechtmatige en doelmatige uitgaven, rechtmatig handelen van de bestuurder. Hierover bespreekt de RvT met het bestuur. In 2019 is er onder andere gesproken over:

Jaarverslaggeving

De RvT heeft zijn goedkeuring gegeven aan het jaarverslag en de jaarrekening over 2018 en de begroting voor 2020. De jaarrekening en het accountantsverslag zijn in aanwezigheid van de accountant besproken. Met de accountant en bestuur is gesproken over onder meer de werkkostenregeling, het weerstandsvermogen van de Stichting, naleving van de aanbestedingsregels, en de voorziening meerjarenonderhoudsplan. Het CvB zal de aanbevelingen van de accountant ter hand nemen en zo nodig met voorstellen komen richting de RvT.

Begroting

De RvT heeft zijn goedkeuring gegeven aan de begroting 2020. Met het bestuur is onder andere gesproken over de energielasten, staat van onderhoud, leerlingenaantallen, opbouw van het medewerkersbestand, investeringen in onderwijs en kansen en bedreigingen voor groei. Als andere jaren blijft de begroting conserverend van aard.

Onderwijs

Op verzoek van de RvT hebben directie en schooldirecteuren een notitie geschreven om van gedachten te wisselen over koers en ontwikkelingen in het onderwijs. Naar aanleiding van deze notitie heeft de RvT informeel gesproken met het CvB. Daarbij is uitgesproken dat de koers om traditioneel onderwijs aan te bieden en daarbij inspanning te verrichten om ruimte te geven aan individuele verschillen tussen scholieren nog steeds past bij de onderwijsvisie van de PCBO.

Het onderwijs heeft een turbulent jaar achter de rug. Het personeel heeft zich twee keer aangesloten bij landelijke actiedagen om aandacht te vragen voor de hoge werkdruk en om de eisen voor een betere beloning kracht bij te zetten. De RvT heeft steun uitgesproken voor de welwillende houding van de bestuurder ten opzichte van het personeel in deze.

Accountant

De RvT wijst een accountant aan voor de controle van de jaarcijfers. Sinds de oprichting van de stichting voert Van Ree accountants de controle uit. De RvT heeft besloten de overeenkomst voort te zetten (jaarlijks opzegbaar).

Overleg Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

De RvT voert periodiek overleg met de GMR.

Werkgeversrol

De PCBO verkeert momenteel in rustig vaarwater. Er wordt veel geïnvesteerd in onderwijskwaliteit, in personeel en gebouwen. Financieel is PCBO stabiel. De arbeidsovereenkomst met de bestuurder is verlengd. De beloning is daarbij conform de cao bestuurder PO.

Adviesrol

De RvT heeft naast zijn taken als toezichthouder en werkgever voor het bestuur ook een klankbordfunctie voor het CvB. In 2019 is met het CvB gesproken over de gemaakte keuzes en dilemma's in het Bestuursformatieplan. Onderwerpen die hiermee in samenhang zijn besproken zijn de werkdruk en het werkdruk akkoord PO. Het CvB gaat in overleg met de MR-en over de te nemen maatregelen.

De RvT is geïnformeerd over de leerlingen-, personeels-, en oudertevredenheids-onderzoeken. Over het algemeen is de tevredenheid goed, al zijn er altijd verbeter- en aandachtspunten. Het CvB pakt deze punten in overleg met de scholen op.

De RvT spreekt haar waardering uit voor de inspanningen die het College van Bestuur heeft gedaan. Ook spreekt de RvT haar waardering uit voor het vele werk dat de medewerkers hebben verricht.

4) Verslag van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

Dit jaarverslag van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) geeft informatie over de werkzaamheden van de raad in de Stichting Protestants Christelijk Basisonderwijs (PCBO) te Leiderdorp in 2019. De raad is gedurende 2019 zes keer bijeengekomen.

De raad is samengesteld uit twee leden van ieder van de vier scholen die samen de Stichting PCBO vormen. Het gaat hierbij om één lid oudergeleding en één lid personele afvaardiging.

De raad bestond dit jaar uit:

Oudergeleding

School	Lid
't Bolwerk	Martha Zand, Krijn Fieret
Regenboog	Arres van Dijk
Kastanjelaan	Pol van Lier
Willem de Zwijger	Peter Plooi

Personeelsgeleding

School	Lid
't Bolwerk	Jan van der Wel
Regenboog	Petra Bleijinga
Kastanjelaan	Ada de Lange (secretaris)
Willem de Zwijger	Marjet Pit

De heer Laman (directeur/bestuurder) is aangeschoven bij alle vergaderingen om vragen te beantwoorden en lopende zaken nader uit te leggen of te verklaren.

De GMR heeft dit jaar onder andere de volgende zaken behandeld:

- Vakantierooster 2019-2020;
- Privacyregelingen;
- Leerling- en oudertevredenheidsonderzoek;
- Huisvestingsplan gemeente;
- Bestuursformatieplan 2019-2020;
- Werkdrukakkoord, gelden ministerie;
- Begroting 2020;
- Meerjarenbegroting 2019-2022;
- Vrijwillige ouderbijdrage
- Stakingen in het basisonderwijs in 2019;
- Cao met functiebeschrijving leerkrachten;
- Strategisch beleidsplan 2018-2022;
- Project sociale veiligheid.

Conform de wetgeving hebben we twee keer overleg gehad met leden van de Raad van Toezicht. Daarbij zijn actuele onderwerpen besproken en ook de relatie tussen GMR en de bestuurder. De GMR is blij met de goede resultaten over 2019, de financiën staan er goed voor en de formatie is op niveau.

5) Algemeen

5.1. Gestaag doorbouwen

In 2018 zijn zowel het strategisch beleidsplan als het onderwijskundig beleidsplan en de vier schoolplannen herijkt en opnieuw vastgesteld voor een periode van vier jaar.

Er is voor gekozen om niet mee te doen aan een vrij algemeen streven naar nieuwe visies en concepten die extra “klanten” (ouders) zouden kunnen trekken. Vastgehouden is en wordt aan klassikaal en gestructureerd, waar nodig passend, onderwijs met duidelijke regels, veel aandacht voor taal, rekenen, moderne media en Engels in een veilige en vertrouwde omgeving.

De belangrijkste doelstellingen in deze plannen zijn :

- kwalitatief goed onderwijs om kinderen een sterke basis mee te geven;
- verdere uitbouw en versterking van de gezamenlijke onderwijskundige opzet;
- gebruiken van optimale lesmethoden en (digitale) hulpmiddelen;
- versterken van passend/ gepersonaliseerd onderwijs in klasverband;
- investeren in personeelskwaliteit, mede door gebruik van onderwijsassistenten en vakleerkrachten;
- continueren van een financieel solide basis;
- streven naar tenminste 750 en mogelijk 800 leerlingen in 2022;
- handhaving van vier locaties voor PCBO-onderwijs in Leiderdorp;
- zoeken naar samenwerking, waar nodig en mogelijk.

5.2. Missie en doelstelling

Bij het besluit van de algemene ledenvergadering in 2013 van de toenmalige PCSV om de vereniging om te zetten in een stichting PCBO is tevens een richtinggevend kader vastgesteld. Rode draad daarin was de keuze voor degelijk onderwijs waarbij de waarden en normen van de protestants-christelijke traditie een duidelijk onderdeel van de identiteit blijven vormen. In zowel het Strategisch Beleidsplan als het Onderwijskundig Beleidsplan en de keuze van lesmethoden is dit vertaald.

Missie en doelstelling zijn als volgt omschreven:

Ons onderwijs is een effectieve combinatie van degelijk traditioneel onderwijs aangevuld met moderne inzichten en instrumenten, die passen bij de kinderen van nu. Basisvakken als taal, rekenen, moderne media en Engels zijn erg belangrijk. Inspiratie wordt gevonden in de protestants-christelijke traditie. Begrippen als naastenliefde, respect voor anderen en vertrouwen in elkaar, verantwoordelijkheidsgevoel, waardering voor de natuur en het leven en je talenten ontwikkelen komen onder meer door Bijbelverhalen aan bod.

Elk kind krijgt op een PCBO-school het onderwijs dat bij hem of haar past. Niet een eenzijdige door de school gekozen pedagogische visie, maar een aanpak die bij het kind past staat centraal.

De PCBO scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Wel wordt ervan uitgegaan dat missie en doelstelling van de school en de wijze van invulling daarvan wordt gerespecteerd.

Bij de verdere invulling van de missie en doelstelling heeft zich geleidelijk een drieluik ontwikkeld in de aanpak.

- 1) Een zwaar accent op de basisvakken taal, rekenen, moderne media en Engels.
- 2) Aanbod in de vorm van atelieronderwijs van een breed aantal kennisgebieden waaronder in ieder geval wereldoriëntatie, techniek, muziek, bewegingsonderwijs en handvaardigheid.
- 3) Veel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en sociale vaardigheden (karaktervorming) in een veilige leeromgeving.

5.3. Governance

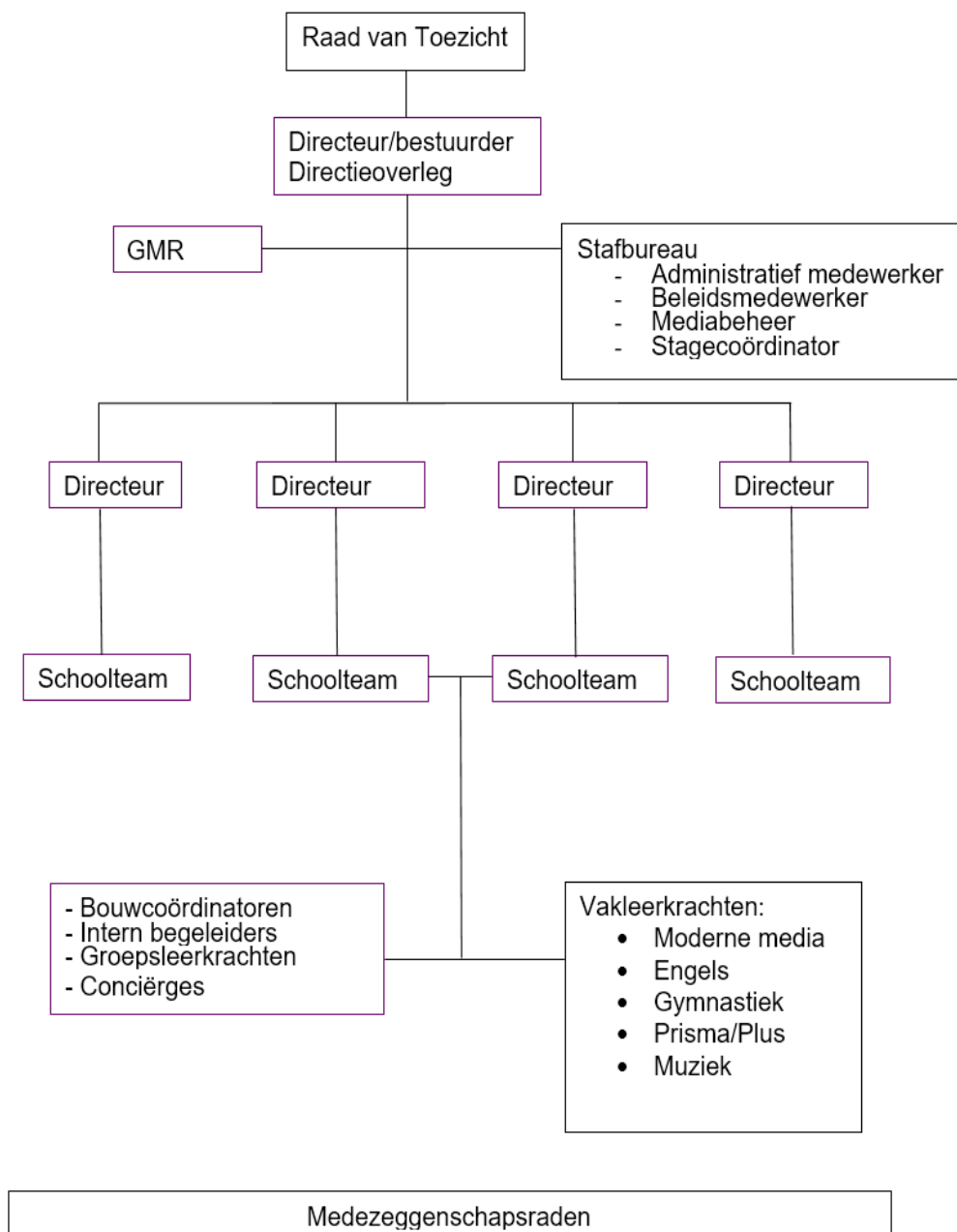
Bij de inrichting en werkwijze van de stichting wordt de code goed bestuur van de PO-Raad gehanteerd. Belangrijk is een duidelijke scheiding tussen bestuur en toezicht. Daarnaast is bijvoorbeeld veel van de verantwoording terug te vinden op de websites van stichting en scholen. In de afgelopen jaren hebben, uitgaande van de statuten, de rollen van de stichtingsorganen een meer vaste vorm gekregen. De Raad van Toezicht vervult (ook adviserend) de werkgeversrol naar de bestuurder en richt zich op kaderstelling (via begroting, strategisch beleid) en control (jaarrekening, CITO-uitslagen, tevredenheidsonderzoek). De RvT blijft op afstand van de dagelijkse bedrijfsvoering. De GMR richt zich vooral op personeelsbelangen en inbreng van ouders. RvT en GMR sluiten via periodiek overleg kort. De bestuurder richt zich op strategisch onderwijsbeleid en bedrijfsvoering en poogt daarbij optimale transparantie over zijn handelen te betrachten.

Bij de oprichting van de Stichting PCBO per 13 februari 2014 is voorzien in een directeur-bestuurder en vier schooldirecteuren. Elk van de directeuren heeft één of meerdere

bovenschoolse directietaken (onderwijs, ICT, communicatie en bedrijfsvoering). Eén van de directeuren fungeert als plaatsvervangend directeur-bestuurder bij diens afwezigheid.

De gekozen structuur is een belangrijke motor geweest voor de overgang van min of meer aan zichzelf overgelaten scholen, naar een organisatie waarin sprake is van intensieve samenwerking. Inmiddels is mede hierdoor sprake van een model waarin de scholen voor circa 70 a 80% een gezamenlijke wijze van werken hebben en voor circa 20 a 30% eigen aanvullingen hierop. Zodoende kunnen vrij kleine scholen toch de nodige voordelen van grootschaligheid bereiken. We kiezen bewust voor scholen als gemeenschap met niet meer dan 200 a 250 leerlingen waar men elkaar kent. Het feit dat leerkrachten van de vier scholen met elkaar kennis en ervaring kunnen delen zonder direct vast te lopen in verschillen van lesmethoden wordt als uiterst positief ervaren. Ook het in de jaren 2014/2016 vrij grote aantal wisselingen van personeel tussen de scholen heeft tot meer onderlinge samenwerking en begrip geleid. We doen het samen!

Organogram PCBO Leiderdorp

De samenwerking met de GMR is ook in 2019 uiterst positief geweest. Beide partijen zijn zich bewust van de noodzaak om samen op te trekken.

Binnen dit organisatiemodel bestaat nu een driehoek van Raad van Toezicht, directeur-bestuurder en Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Voorwaar een opzet met checks and balances!

5.4. Allocatie van middelen

Van oudsher worden de middelen die de PCBO ontvangt toegerekend per school. Een school dient een zg BRIN nummer te hebben in de administratie van OCW (DUO) op basis waarvan de middelen worden toegedeeld. Sterk bepalend bij de toedeling van middelen is het aantal leerlingen van een school. De PCBO kent drie scholen met een BRIN nummer. De Willem de Zwijgerschool en de Regenboog vallen onder hetzelfde BRIN nummer. Naast de middelen die de scholen van OCW ontvangen (ca € 4,1 miljoen) zijn er ook inkomsten via het samenwerkingsverband passend onderwijs, de gemeente Leiderdorp en natuurlijk via ouderbijdragen (bij elkaar ca € 200.000).

Het grootste deel van de middelen worden op basis van gezamenlijk beleid centraal besteed. Dat geldt natuurlijk voor de personeelskosten (ca. € 3,2 miljoen) maar bijvoorbeeld ook voor onderhoud, meubilair, leermiddelen, ICT apparatuur en dergelijke. Schooldirecteuren beschikken over een eigen budget voor zaken als klein onderhoud, lesmaterialen, passend onderwijs, scholing e.d. Daarnaast beschikken ze in overleg met de MR over de gelden van de vrijwillige ouderbijdragen maar ook de bijdragen voor schoolreisje, kamp en dergelijke.

Op jaarbasis beschikken de scholen gezamenlijk over ca. € 200.000 uit de externe bijdragen en € 75.000 uit ouderbijdragen.

Bij de algemene toedeling van middelen worden de totaal beschikbare financiële middelen gebruikt om de scholen naar behoefte en noodzaak en dus vaak op basis van het aantal leerlingen van middelen te voorzien. Dit loopt niet geheel parallel met de OCW criteria bv bij een wat toegesneden klassenindeling of wanneer meer onderhoud noodzakelijk is etc.

5.5 Passend onderwijs

Bij de samenwerking met andere schoolbesturen in het regionaal samenwerkingsverband passend onderwijs (PPO) is duidelijk sprake van het zoeken naar een juiste balans tussen instandhouding (en financiering) van centrale voorzieningen en het geven van ruimte aan scholen om zelfstandig in individuele gevallen naar de beste aanpak te zoeken. PCBO legt de nadruk op het laatste en is dan ook van opvatting dat de beschikbare middelen meer dan nu het geval is aan de scholen moeten worden toebedeeld, inclusief een verantwoording van de besteding. Welke deskundigheid waar wordt betrokken moeten de scholen zelf kunnen beslissen.

Het bedrag voor ondersteuning is inmiddels gestegen van € 110 naar € 190 per leerling. Dit geld (in 2019 circa € 154.000) wordt ingezet voor extra IB-capaciteit, de prismaklas, onderzoeken en individuele ondersteuning voor kinderen die dat nodig hebben. Wat betreft dit laatste wordt op de scholen beduidend meer geld aan remedial teaching besteed.

In de vorm van een zo geheten ondersteuningsgids is het kwaliteitsbeleid vastgelegd en via de website gepubliceerd. Inmiddels is aan de GGD opdracht verstrekt om als PCBO Leiderdorp in samenwerking met FloreoKids en de GGD tot de ontwikkeling van een integraal sociaal veiligheidsbeleid te komen. Dit is een traject van twee jaar dat helaas enigszins vertraagd is, maar dat na de vaststelling van uitgangspunten en werkwijze in het schooljaar 2020-2021 kan worden geïmplementeerd.

5.6. Onderwijsachterstandsbeleid

Al geruime tijd ontvingen de scholen extra middelen voor kinderen met een (taal)achterstand. De hoogte van het bedrag was gekoppeld aan het opleidingsniveau van de ouders (de zg. gewichtenregeling). Dit betekende veelal een bijdrage voor asielkinderen maar ook voor kinderen van autochtone ouders met een laag opleidingsniveau. Deze regeling is met ingang van het schooljaar 2019-2020 gewijzigd. De scholen hoeven niet meer, soms met veel moeite, het opleidingsniveau van de ouders te achterhalen, de risico's worden voortaan met een CBS formule bepaald waarin bijv. ook de verblijfsduur in Nederland of gebruik van schuldsanering meetelt. De PCBO Leiderdorp telde in het schooljaar 2018-2019 26 kinderen die onder de zg. gewichtenregeling vielen. Dat betekende een bijdrage van ca € 11.000. Onder de nieuwe regeling gaat het om ca € 2.500. De daling is te beperkt om in aanmerking te komen voor een compensatie. Desalniettemin zitten ook op onze scholen asielkinderen en kinderen met een taalachterstand, maar de extra voor hen nodige middelen moeten dus uit andere bronnen komen. Of de CBS-methodiek beter gaat werken dan de gewichtenregeling moet worden afgewacht. Een risico is wel dat scholen die geen of weinig aan kinderen gekoppelde vergoeding ontvangen minder ruimte zullen bieden voor opname van kinderen met achterstanden.

Bij de wijziging van het onderwijsachterstandsbeleid is het budget wat de gemeenten krijgen voor voor- en vroegschoolse educatie verhoogd. Door de gemeente Leiderdorp wordt gewerkt aan een voorziening die naast taal ondersteuning bij de kinderopvang (voorschools) ook taalondersteuning in het kleuteronderwijs bevordert. De bedoeling is dat ook de PCBO Leiderdorp daar gebruik van zal maken.

5.7 Administratieve organisatie

In de afgelopen jaren is in overleg met administratiekantoor en accountant de nodige aandacht besteed aan de diverse onderdelen van de administratieve organisatie. Naast het managementstatuut werd in 2015 ook een handboek AO opgesteld en een treasury statuut. Aan het handboek is nu een regeling inkoop toegevoegd waarbij de rijksregelgeving wordt gevolgd. Teneinde scholen een meer zelfstandige positie te geven bij inkoop, zijn in het managementstatuut de bevoegdheden van directeurs tot het sluiten van inkoopcontracten (binnen de daartoe op PCBO-niveau gemaakte afspraken) verruimd. Het treasury-statuut is conform de wettelijke regelgeving. De factuuradministratie is geheel gedigitaliseerd en voorzien van diverse controlepunten. Medio 2016 zijn de schoolfondsen, duidelijk te onderscheiden, in de PCBO-administratie ondergebracht en daarmee ook onderdeel van het jaarverslag geworden. Geleidelijk aan begint deze werkwijze ook bij de scholen te wennen.

5.8 Vervanging, uitkeringen na ontslag

De landelijke, al een flink aantal jaren voorspelde, problemen bij de beschikbaarheid van leerkrachten hebben PCBO tot nu toe minder parten gespeeld dan verwacht. Zowel bij de werving van nieuw personeel als bij de vervanging bij ziekte zijn tot nu toe vrijwel steeds goede oplossingen gevonden. Dat we dat geheel op eigen kracht kunnen doen, vaak met (voormalige) stagiaires of gepensioneerde leerkrachten, tekent de kracht van de organisatie. Tegelijkertijd moeten we attent blijven waar de voorspelling is dat de tekorten alleen maar groter worden.

In het verslagjaar zijn er geen uitkeringsverplichtingen geweest of ontstaan. Het nieuwe kabinet heeft inmiddels de scherpe kantjes van de WWZ voor het onderwijs afgeslepen, zodat min of meer de oude regeling rond aanstellingsverplichtingen weer geldt. Om te voorkomen dat onnodig uitkeringsverplichtingen ontstaan, is de administratie in overleg met het administratiekantoor zo ingericht dat tijdelijke contracten goed bewaakt worden.

5.9. Klachtenregeling, tevredenheidsonderzoeken

De Stichting PCBO kent een eigen klachtenregeling, onder meer zichtbaar via de website. In 2019 zijn geen klachten op basis van de regeling ingediend.

In 2019 is een oudertevredenheidsonderzoek op alle vier de scholen gehouden. Hieruit kwamen de nodige op- en aanmerkingen voort. Aan de medezeggenschapsraden van de scholen is hierover gerapporteerd en zijn afspraken gemaakt over verbeterpunten. Dit is aan de ouders kenbaar gemaakt en in de loop van het jaar is gemeld welke resultaten de aanpak had. De resultaten geven geen aanleiding tot grote ingrepen. Met een score iets boven het resultaat in 2016 ligt de tevredenheid ongeveer op of boven het landelijk gemiddelde. Een punt van zorg is blijft de respons, die nogal laag is ondanks een kortere vragenlijst.

In 2019 vond ook weer een tevredenheidsonderzoek onder leerlingen plaats. Daaruit bleek dat de waardering op of boven het landelijk gemiddelde lag. Aan diverse minder gewaardeerde punten wordt inmiddels gewerkt. Het leerlingtevredenheidsonderzoek vindt ook in 2020 weer plaats evenals een tevredenheidsonderzoek onder medewerkers. De feedback die deze onderzoeken oplevert wordt beschouwd als bouw materiaal voor de verdere versterking van het PCBO-onderwijs.

5.10. Privacy

Per 25 mei 2018 werd nieuwe (Europese) regelgeving rond privacy van kracht. Dit heeft bij PCBO tot aanscherping van een aantal regels en procedures geleid. Zo is er een nieuw privacyreglement van kracht geworden, zijn nieuwe afspraken gemaakt met leveranciers omtrent het gebruik van persoonsgegevens, is een functionaris gegevensbescherming aangesteld (medewerker OHM) en zijn medewerkers en ouders geïnformeerd. De functionaris gegevensbescherming maakt jaarlijks een overzicht van de stand van zaken en eventuele gebreken. In de beginfase blijkt vooral de toestemming van ouders (die ze periodiek opnieuw moeten geven) omtrent het gebruik van foto- en filmmateriaal een belangrijke hobbel te zijn.

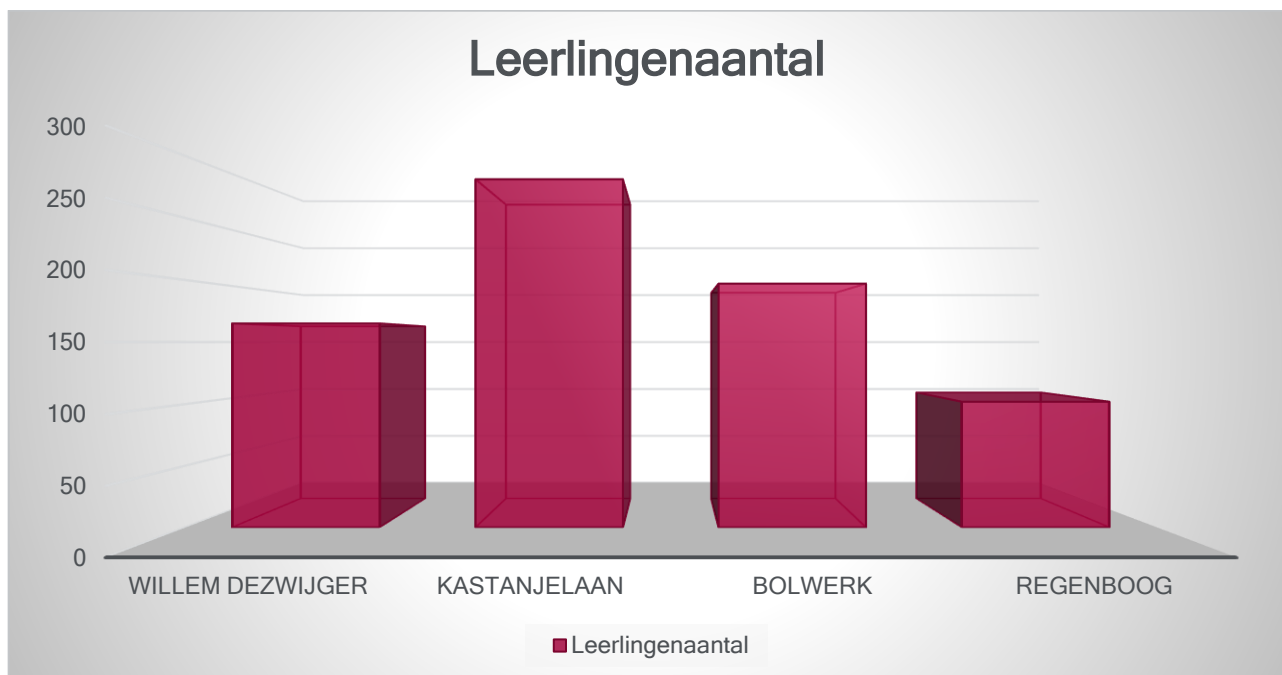
Hoewel deze regeling opnieuw voor veel (administratief) geregeld heeft gezorgd lijkt de eerste fase behoorlijk doorlopen te zijn volgens de functionaris gegevensbescherming.

5.11. Leerlingen

Op de teldatum 1 oktober 2019 telden de verschillende scholen samen in totaal 745 leerlingen, een stijging van 29 ten opzichte van 1 oktober 2018 (726 leerlingen).

Met kleine schommelingen is op alle scholen sprake van stabilisatie of beperkte stijging. Gezien de druk die het huidig leerlingaantal daar legt op het gebouw en de omgeving, is besloten de groei van de School Kastanjelaan af te remmen. Dit hangt ook samen met het streven naar behoud van de menselijke maat. Directeur en personeel moeten de kinderen,

hun ouders en elkaar goed kennen. Geleidelijk aan zal het aantal leerlingen op de School Kastanjelaan gaan dalen. Om het totaal aantal leerlingen van de PCBO in stand te houden zullen de andere scholen dus enige groei moeten gaan krijgen. Dit gebeurt nu al bij de Willem de Zwijgerschool maar ook bij de Regenboog en 't Bolwerk is het streven hierop gericht en in de onderbouw al zichtbaar. De hier beschreven ontwikkeling bij de School Kastanjelaan zal zich gaan voordoen vanaf 2020-2021. Een eerste indicatie geeft hoop dat de daling op de School Kastanjelaan grotendeels gecompenseerd wordt door stijging op de andere scholen.

	Aantal leerlingen per 1 oktober				
	2016	2017	2018	2019	2020 (prognose)
't Bolwerk	203	199	187	197	199
Kastanjelaan	285	282	282	281	262
Regenboog	93	94	93	102	110
Willem de Zwijger	155	154	164	165	173
TOTAAL	738	729	726	745	744

5.12 Personeelssamenstelling

Leeftijdscategorie	Mannen	Vrouwen
Leeftijd tot 25	0	2
Leeftijd 25 - 35	2	11
Leeftijd 35 - 45	0	21
Leeftijd 45 - 55	3	8
Leeftijd 55 - 65	3	20
Leeftijd 65+	2	4

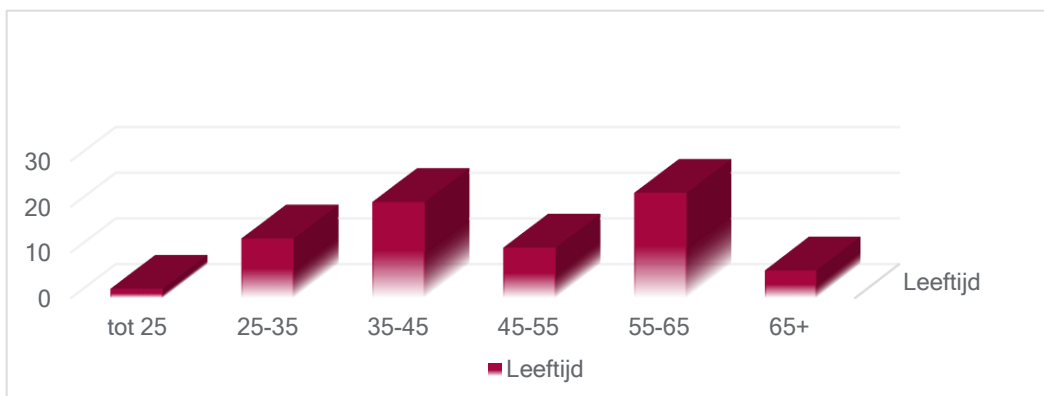
Per 1 januari 2018 had de PCBO Leiderdorp 72 medewerkers (45 fte). Per 1 januari 2019 bedroeg dit 76 (49 fte). De uitbreiding is een gevolg van uitbreiding conciërgecapaciteit, directeur Regenboog, onderwijsassistenten en vakleerkrachten.

De leeftijdsopbouw van het personeel houdt de aandacht. Het aantal 55-plussers bedraagt 29 en beneden 35 jaar 15. Vrijwel alle 60-plussers stellen het stoppen met werken uit.

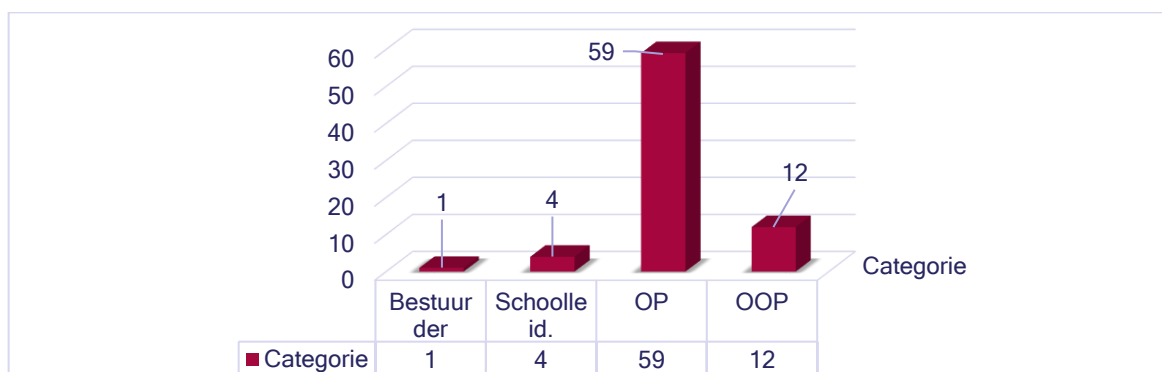
Was in het VUT-tijdperk 58 of 60 jaar een goed moment om te stoppen, nu lijkt 65 of 67 de norm geworden.

Deze ontwikkeling komt op korte termijn gelegen gezien de kleinere instroom op de PABO's en het stijgende gebrek aan vervangers, op wat langere termijn is echter een vergroening van het personeelsbestand gewenst om een evenwichtige leeftijdsopbouw te bereiken. Deze ontwikkeling komt mondjesmaat op gang.

Er wordt gewerkt aan een leeftijdsbewust personeelsbeleid met waar mogelijk meer instroom van jonge leerkrachten met nieuwe ideeën en energie. Een bijzonder aandachtspunt vormt het zeer geringe aantal mannelijke leerkrachten. De voorbeeldfunctie voor de kinderen vraagt om een evenwichtiger verdeling. 30% van de leerkrachten wordt beloond op L11-niveau (landelijk 25%)

De verdeling van de medewerkers over de diverse functies is als volgt:

Functiegroep	Aantal	FTE
Bestuurder	1	0,5
Schoolleiding	4	3,6
OP(leerkrachten)	59	37.5
OOP(ondersteuning)	12	7.2
Totaal	76	48.8

De bestuurder (0,5) wordt ruim binnen de WNT-normering beloond en vervult geen betaalde of onbetaalde andere (neven) functies.

5.13 Strategisch personeelsbeleid

In het personeelsbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen werving, kwaliteitsbevordering en arbeidstevredenheid.

Bij de werving hadden we gedurende lange tijd bij een vacature de keus uit vele kandidaten. Dat betekende ook dat een selectie langdurig kon zijn incl uitgebreide referenties, gesprekken, proefflessen, evt een test e.d. Die tijd is voorlopig voorbij. Bij het huidige tekort aan leerkrachten is snelheid vaak allesbepalend. Dat betekent niet alleen dat er allang niet meer per school wordt geworven maar centraal voor de PCBO Leiderdorp waardoor ook geen kandidaten vermorst worden. Daarnaast wordt vaak gebruik gemaakt van eigen head-hunting via (vroegere) stagiaires, voormalig personeel, tips van eigen medewerkers etc. Daarmee krijg je vaak mensen die je al kent en die ons kennen. Bij het binnenhalen van medewerkers wordt in beginsel geen gebruik gemaakt van extra beloning, soms met uitzondering van een scholingscursus. Medio 2019 hadden we zo'n 10 vacatures door pensionering, vertrek naar elders en verschuiving naar vakleerkracht. We zijn erin geslaagd om via de boven beschreven methode tijdig voor begin van het schooljaar het personeel weer op sterkte te hebben. Daarbij zijn geen grote kunstgrepen nodig geweest; gezien de ervaringen zijn we terughoudend met zij-instromers.

Voor wat betreft de kwaliteitsontwikkeling wordt gebruik gemaakt van extern aangeboden cursussen voor uiteenlopende onderwerpen van taal coördinator tot gedragspecialist. Hiernaast wordt een aantal stichtingsbrede scholingsbijeenkomsten georganiseerd o.m over sociale veiligheidsonderwerpen, kleuteronderwijs e.d.

Uit medewerkerstevredenheidsonderzoeken blijkt dat de meeste collega's het zeer naar hun zin hebben. De teamgeest, maar ook de eigen speelruimte en open communicatie worden gewaardeerd evenals de regelmatige team-building van de schoolteams.

Uitspreken van waardering naar elkaar, het lijkt zo simpel maar het is de smeerolie van de organisatie en wordt zeer op prijs gesteld.

5.14. Werkdrukregeling

In 2019 ontving de PCBO in het kader van de werkdrukregeling tot 1/7 een bedrag van € 155 per leerling en van 1/7 tot 32/12 € 220 per leerling. In het totaal ging het om ca. €145.000. Bij de besteding hiervan is de lijn van 2018 voortgezet. Het bedrag is geheel besteed aan onderwijsondersteuning in de vorm van onderwijsassistenten (2,0 fte) en vakleerkrachten (1,3 fte). Vanaf het schooljaar 2019-2020 hebben ook een aantal leerkrachten extra uren voor ondersteuningstaken gekregen (0,8 fte). Het totaal hiermee gemoeide bedrag (ca € 200.000 op jaarbasis) loopt vooruit op de verdere verhoging van het budget per leerling naar € 285 per leerling. Een en ander is afgestemd met schoolteams en inspraakorganen.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag in kalenderjaar	Eventuele toelichting
Personeel	Ca € 145.000	
Materieel	nihil	
Professionalisering	nihil	
Overig	nihil	

5.15. Ziekteverzuim

Met 4,7% is het ziekteverzuim in 2019 wat lager geweest dan in 2018. (5,1 %). Enkele medewerkers met langer durende fysieke problemen zijn hiervan vooral de oorzaak. In een tweetal gevallen is het verzuim langer dan 6 maanden geweest, zodat voor het eerst gebruik is gemaakt van de eigen risico verzekering. Zolang de achtergrond niet in belangrijke mate werk gerelateerd is, is er geen aanleiding voor grote ongerustheid en specifieke maatregelen. We zijn er vrijwel steeds in geslaagd om de uitval via een adequate vervanging op te lossen.

Ziekteverzuim per school 2019	
Willem de Zwijger	1,8
Kastanjelaan	5,2
't Bolwerk	9,0
Regenboog	0,4
Centraal Bureau	0,0
Totaal	4,7

5.16. Huisvesting

De PCBO Leiderdorp beschikt over vier gebouwen. Het schoolgebouw van de Regenboog is in 2017 gerenoveerd. Samen met het openbaar onderwijs (OBSG) en kinderopvang (FloreoKids) is nu het Kindcentrum Voorhof gevormd. Het onderhoud van het totale gebouw is ondergebracht in een stichting. De renovatie van het schoolplein is in het voorjaar van 2019 afgerond en de nog resterende kosten zijn ook ten laste van 2019 geboekt.

Het gebouw van de School Kastanjelaan is nieuw (2012). De in vorige jaren gesignaleerde opleveringsproblemen met klimaatregeling en energievoorziening zijn op een beheersbaar niveau gekomen, maar gewerkt wordt aan verdere verbetering. Het zelfde geldt voor het speelplein van de school dat voor een school van deze omvang veel te klein is.

Bij de Willem de Zwijgerschool en 't Bolwerk is inmiddels het achterstallig onderhoud aardig ingelopen.

Zo is bij 't Bolwerk de vloerbedekking deels vervangen en bij de Willem de Zwijgerschool is onder meer gewerkt aan de sanitaire voorzieningen en de kleuterlokalen.

Zowel op de Willem de Zwijgerschool als de School Kastanjelaan zijn enige aanpassingen in onderwijslokalen noodzakelijk. Omdat het in beide gevallen niet om onderhoud maar om beperkte aanpassingen gaat die gezien de ouderdom van het gebouw niet in aanmerking komen voor (renovatie) bijdragen door de gemeente en er ook niet voor gespaard is, moet voor de financiering een oplossing gezocht worden. Nog gezien wordt of er gezien de ontwikkeling van het leerlingaantal niet deels sprake kan zijn van extra opbrengsten zodat een deel als investering (gebouwen) gezien kan worden en de rest ten laste van de huisvestingslasten wordt gebracht.

Inmiddels is een nieuw MOP (meerjarig onderhoudsplan) opgesteld voor de komende 20 jaar. Dit plan geldt voor Willem de Zwijger, Kastanjelaan en 't Bolwerk. Voor de Regenboog is het MOP onderdeel van het MOP van de Stichting Voorhof. In het eerstgenoemde MOP is ook rekening gehouden met een aantal in ontwikkeling zijnde plannen als onderdeel van een nieuw meerjaren huisvestingsplan voor het onderwijs in de gemeente Leiderdorp. Renovatie van 't Bolwerk maakt daar een belangrijk deel van uit. Voor een eigen bijdrage in de kosten hiervan is vorig jaar alvast € 75.000 gereserveerd. In het nieuwe MOP is vastgesteld dat het komend jaar een tekort op de onderhoudsvoorziening dreigt, wat inmiddels heeft geleid tot een eenmalige extra dotatie van € 20.000 t.l.v. de exploitatie 2018, terwijl in de begroting 2020 is voorzien in een structurele verhoging van de onderhoudsdotatie van € 40.000 naar € 60.000.

5.17 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de PCBO het nodige geïnvesteerd in de duurzaamheid van de schoolgebouwen. Met de nieuwbouw van de School Kastanjelaan en renovatie van de Regenboog voldoen deze gebouwen al op veel onderdelen aan duurzaamheidseisen. Dit geldt bv voor veel onderdelen tav energiebesparing (tijdklokken klimaatinstallatie, dubbele ramen, isolatie, vloerverwarming, LED verlichting e.d.) Onderzocht worden onder meer de mogelijkheden ten aanzien van zonnepanelen. Een punt van zorg vormen de kosten van onderhoud en vervanging van de klimaatinstallaties die onvoldoende in het bekostigingssysteem van OCW zijn opgenomen. De Willem de Zwijgerschool en 't Bolwerk hebben al een aantal jaren geleden zonnepanelen en LED verlichting gekregen. Op nogal wat onderdelen is het wachten echter op de door de gemeente in het integraal huisvestingsplan opgenomen renovaties van (delen van) de gebouwen.

6. Onderwijs

6.1. Ontwikkeling

Op basis van de keuzes in het Strategisch beleidsplan en het Onderwijskundig beleidsplan is besloten om niet elke school eigen lesmethoden te laten aanschaffen, maar om in gezamenlijk overleg methoden te kiezen die op alle vier de scholen worden toegepast. De verschillen in leerlingenpopulatie in Leiderdorp zijn niet zodanig dat er verschil in methoden moet zijn. Dezelfde methoden bieden de mogelijkheid voor een meer gedegen afweging, een efficiënte inkoop en onderlinge uitwisseling van ervaringen en ‘best practices’.

Overigens wordt bij dit alles onderkend dat een goede lesmethode veel kan helpen, maar dat het uiteindelijk gaat om de kwaliteit van de leerkrachten. Via scholing, coaching en intervisie wordt hier veel geïnvesteerd, onder meer door interscholair intervisiegroepen.

Apart vermeld moet worden dat we dankzij een subsidie van het Cultuurfonds gedurende drie jaar muzieklessen konden laten verzorgen door het Muziekcollectief. Deze subsidie is medio 2019 beëindigd onder meer met muziekfestivals op de scholen. De bedoeling is dat het muziekonderwijs structureel onderdeel blijft van het lespakket. Daartoe is ook een aparte lesmethode aangeschaft. Bezien worden de mogelijkheden om zowel voor muziek, Engels als moderne media ook te werken met “team teaching” waarbij leerkrachten lessen van elkaar overnemen van vakken waar ze goed in zijn. Dat zou ondersteund kunnen worden door al dan niet tijdelijk vakleerkrachten een aanjaagfunctie te laten vervullen. Het aantal uren gym door een vakleerkracht is ook uitgebreid zodat nu vrijwel elke klas twee lessen per week gymnastiek krijgt van een vakleerkracht.

Aparte werkgroepen zijn ingesteld om te komen tot een vernieuwing van het waardengedreven onderwijs (welke waarden willen we de kinderen vooral meegeven en hoe) en om te komen tot een verdere versterking van het kleuteronderwijs. In 2017 is voor het eerst gewerkt met schooljudo voor kleuters waarbij motorische ontwikkeling gecombineerd wordt met waardenoverdracht (respect, zelfvertrouwen e.d.). De resultaten daarvan zijn positief en medio 2018 is besloten om schooljudo toe te passen in de groepen 1 t/m 5, voorlopig tot 2021.

Met behulp van de GGD Leiden en in samenwerking met kinderopvang Floreo Kids is gewerkt aan een compleet en samenhangend beleidsplan sociale veiligheid. Dit moet leiden tot makkelijk toegankelijke en hanteerbare tools voor een veelheid van onderwerpen die samenhangen met sociale veiligheid voor kinderen. Daarbij gaat het om hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag, omgang met seksualiteit, huiselijk geweld, crisissituaties tot aan privacyregels voor sociale media en een beroepscode voor professionele medewerkers. De bedoeling is dat een en ander volgend schooljaar beschikbaar komt. Voor wat betreft de aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling wordt in samenwerking met ParnasSys gekeken naar een werkmethode die ook te koppelen is aan de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Ook dit moet de komende jaren

verder handen en voeten gaan krijgen. Zodoende bouwen we voort aan de kwaliteit van ons onderwijs.

6.2. CITO

Een indicatie over de kwaliteit van het (cognitieve) onderwijs is de zogenaamde CITO-toets. Over de waarde hiervan is veel verschil van mening. Het is een momentopname en het is belangrijker om zicht te houden op de ontwikkeling van individuele leerlingen in de cognitieve vakken dan dat het iets zegt over de kwaliteit van een school die over nogal wat meer gaat. De waarde van de eindtoets van groep 8 wordt mede beperkt door de toevallige samenstelling van een groep. De kwaliteit van een school met een gemêleerde samenstelling zou ondanks een lagere CITO-score wel eens hoger kunnen zijn dan een school met grotendeels HBO/WO opgeleide ouders. Het kan ook zomaar zijn dat een school eenmalige uitschieters naar boven of beneden heeft op basis van de groepssamenstelling. Zo'n uitschieter naar beneden heeft 't Bolwerk gekend zowel in 2018 als 2019. Kortom, het (doorgesloten) belang dat zeker aan de CITO Eindtoets wordt gehecht valt te relativeren, maar het is wel een goed hulpmiddel om individuele leerprestaties te volgen. Inmiddels bestaan er naast CITO nog 4 andere toetsen waarvan de resultaten niet of nauwelijks vergelijkbaar zijn met CITO. Zo'n 50% van de scholen hanteert een andere dan de CITO toets. Conform goede Nederlandse gewoonte wordt nu weer gesproken over 1 uniforme toets!

Uitslagen CITO Eindtoets

	2016	2017	2018	2019
Willem de Zwijger	535,3	536,4	537,6	537,1
Kastanjelaan	536,1	538,4	538,5	538,5
Regenboog	545,5	542,2	542,8	542,2
't Bolwerk	541,9	536,7	530,0	531,6
<i>Landelijk gemiddelde</i>	<i>534,5</i>	<i>535,1</i>	<i>535,6</i>	<i>535,7</i>

Omdat we het gebruik van CITO in de groepen 3/7 als hulpmiddel voor groeiobservatie willen verbeteren wordt al enige tijd geïnvesteerd in versterking van het Handelings Gericht Werken en de toepassing van Klasseplan. Het is zaak om de aandacht niet te laten verslappen!

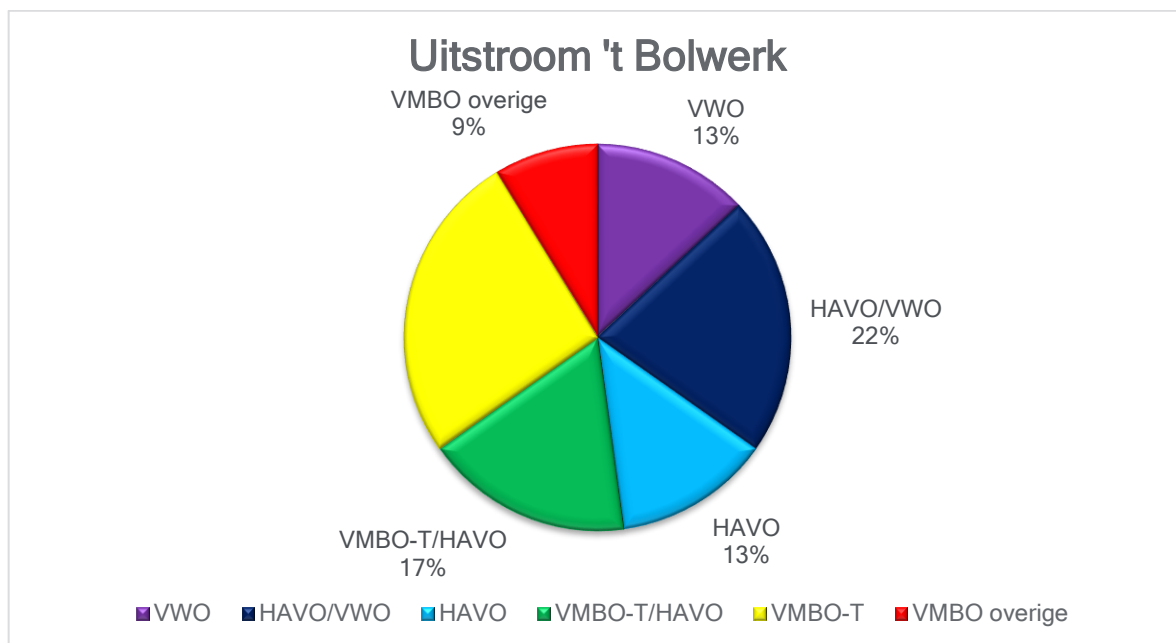
6.3. Kwaliteitsonderzoek Inspectie Onderwijs

In 2017 heeft geen inspectieonderzoek plaatsgevonden. Uit het feit dat de PCBO ook in de inspectieplanning voor 2018 en 2019 niet voorkomt kan worden opgemaakt dat daar gezien de recente resultaten geen aanleiding voor bestaat.

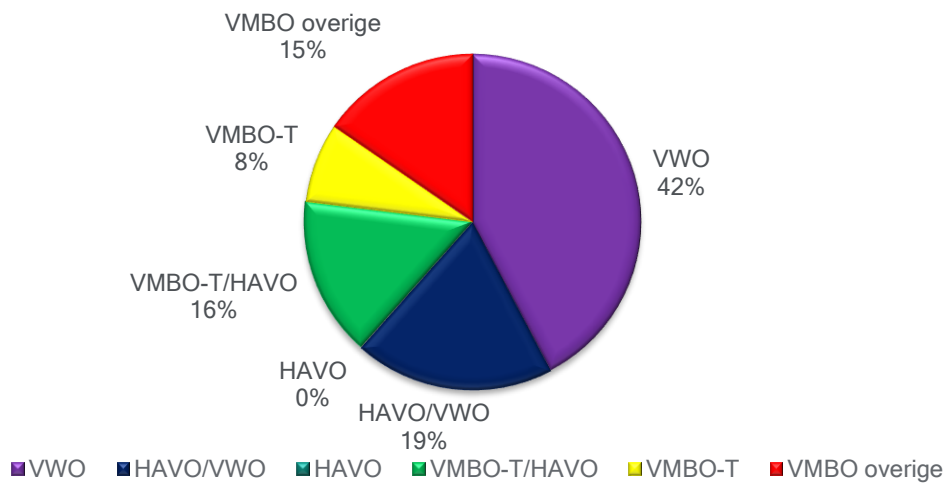
6.4. Schoolkeuze vervolgonderwijs

Over het algemeen geeft de schoolkeuze Voortgezet Onderwijs een goede indicatie van het niveau van de leerlingen. Sinds enkele jaren is deze keuze niet primair afhankelijk van de uitkomsten van de CITO-toets maar van het advies van de leerkracht. De discussie hierover duurt voort. Bijgaand een overzicht van de uitstroom in 2019 van onze vier scholen.

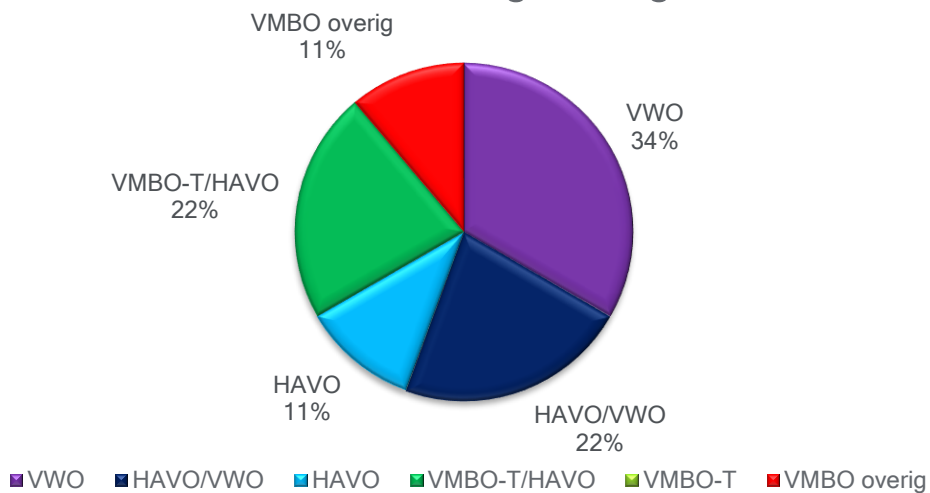
Daarbij wordt ook bij 't Bolwerk de bijzondere samenstelling van de groep zichtbaar die tot de opvallende CITO eindtoets leidde (hetgeen dus niets zegt over de ontwikkelingsgroei per leerling).

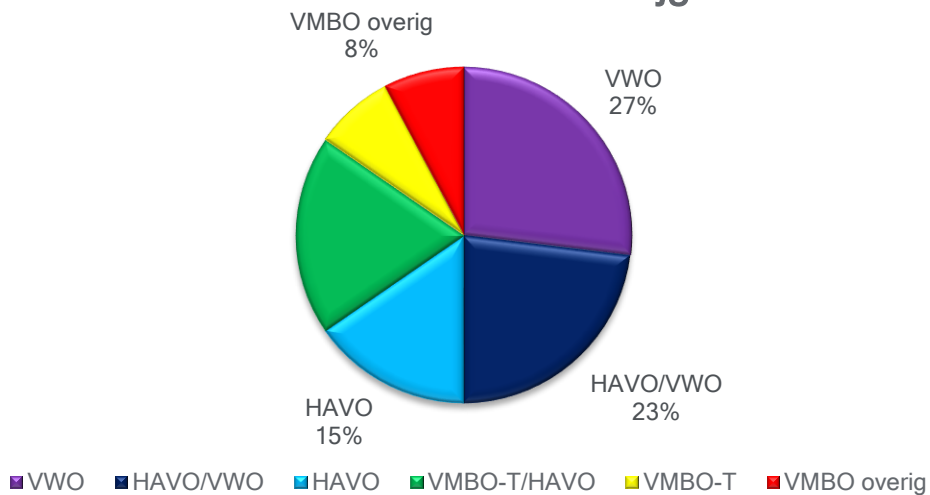
Uitstroom Kastanjelaan

Uitstroom Regenboog

Uitstroom Willem de Zwijger

6.5. Prestatiebox

In 2019 is in het kader van de prestatiebox € 142.000 van OCW ontvangen. Hiervan is een groot deel (€ 64.000) aan onderwijsgerelateerde activiteiten uitgegeven (waaronder cultuureducatie en schooljudo) en € 42.000 aan scholing (waaronder Lesson Study en het traject sociale veiligheid/GGD). De overige middelen zijn besteed aan eigen inzet muziekonderwijs, incompany training en begeleiding. Scholingsmiddelen zijn ook ingezet voor coaching van leerkrachten.

Ten aanzien van cultuureducatie is gebruik gemaakt van het aanbod van “Cultuureducatie Leiden”. Alle groepen van de scholen bezoeken musea in Leiden en nemen deel aan projecten cultureel erfgoed. Ook zijn voorstellingen van “Kunstgebouw” bezocht.

6.6. Onderzoek en internationalisering

Gezien de omvang en prioritering van de PCBO wordt geen tijd gespendeerd aan eigen activiteiten op het gebied van onderzoek en internationalisering.

7. Financiën

7.1. Verkort overzicht

In het onderstaand overzicht is een verkorte resultatenrekening en balans opgenomen. Een meer uitgebreid overzicht is te vinden in dit verslag onder B in de jaarrekening, waaronder ook de staat van baten en lasten 2019.

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Realisatie	Begroot	Realisatie
Verkorte resultatenrekening (x € 1.000)	2019	2019	2018
Ministerie OCW	4.336	4.119	4.080
Overige overheidsbijdragen	17	17	21
Overige baten	153	172	200
Totaal baten	4.506	4.308	4.301
Personele lasten	3.448	3.408	3.327
Afschrijvingen	95	87	80
Huisvestingslasten	271	248	286
Overige instellingslasten	532	541	523
Totaal lasten	4.346	4.284	4.216
Saldo baten en lasten	160	24	85
Financiële baten	0	0	0
Exploitatieresultaat	160	24	85

Kengetallen (baten en lasten)	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2019	2019	2018
Personele lasten in % van totale lasten	79,3%	79,6%	78,9%
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	96,2%	95,6%	94,9%
Resultaat in % van totale baten	3,6%	0,6%	2,0%

Mutaties	Expl 2019	In % van	Expl 2019	In % van
Baten en lasten 2019	Bgr 2019	bgr 2019	Expl 2018	expl 2018
Ministerie OCW	217 (v)	5%	256 (v)	6%
Overige overheidsbijdragen	0 (n)	0%	-4 (n)	-19%
Overige baten	-19 (n)	-11%	-47 (n)	-24%
Totaal baten	198 (v)	5%	205 (v)	5%
Personele lasten	40 (n)	1%	121 (n)	4%
Afschrijvingen	8 (n)	9%	15 (n)	19%
Huisvestingslasten	23 (n)	9%	-15 (v)	-5%
Overige instellingslasten	-9 (v)	-2%	9 (n)	2%
Totaal lasten	62 (n)	1%	130 (n)	3%

Financiële baten	0 (n)	0%	0 (n)	0%
Exploitatieresultaat	136 (v)		75 (v)	

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Balans	Balans
Verkorte balans (x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2018

Activa

Materiële vaste activa	842	846
Financiële vaste activa	0	0
Vorderingen	230	216
Liquide middelen	417	254
Totaal	1.489	1.316

Passiva

Eigen vermogen	1.021	861
Voorzieningen	91	99
Schulden lang	0	0
Schulden kort	377	356
Totaal	1.489	1.316

Mutaties

	Toename (t) afname (a)	31-12-2019 31-12-2018
Materiële vaste activa	(a)	-4
Financiële vaste activa	(t)	0
Vorderingen	(t)	14
Liquide middelen	(t)	163
Totaal	(t)	173
Eigen vermogen	(t)	160
Voorzieningen	(a)	-8
Schulden lang	(t)	0
Schulden kort	(t)	21
Totaal	(t)	173

Kengetallen

	2019	2018
Liquiditeitsratio	1,72	1,32
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	69%	65%
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	75%	73%
Huisvestingsratio	6,6%	7,2%

7.2. Toelichting

7.2.1. Algemeen

De afgelopen jaren is een goede balans gevonden tussen wederopbouw van het weerstandsvermogen en het investeren in kwalitatieve verbetering van het onderwijs. Extra rijksmiddelen hebben daartoe bijgedragen maar de belangrijkste structurele verbetering is een betere beheersing van de personele kosten geweest.

Waar in het verleden de personele lasten de begroting ruim overschreden, zijn deze ook in 2019 binnen de begroting gebleven en (met 79%) ook onder de gekozen norm van 80 % van de totale lasten. De materiële lasten zijn iets hoger dan begroot uitgekomen. Daarbij is ook ruimte gemaakt voor een kleine verbouwing op de Willem de Zwijgerschool (€ 20.000).

7.2.2. Staat van baten en lasten

Baten

De extra rijksbijdragen ten opzichte van de begroting bedragen ca € 250.000. Dit is een gevolg van eerdere cao-aanpassingen en de werkdrukregeling, maar ook van de bevoorschotting van het cao-akkoord in december 2019. Ter dekking van de uitbetaling hiervan begin 2020 is een bestemmingsreserve van € 130.000 gevormd.

Lasten

Personele lasten

De personele lasten over 2019 zijn vrijwel parallel aan de begroting gebleven. De vervangingskosten zijn na aftrek van de bijdragen van de verzekering bij enkele langdurige ziekte gevallen beperkt gebleven tot ca € 50.000.

Niet apart zichtbaar maar wel meldenswaard zijn de lasten gemoeid met de werkkostenregeling (WKR). Hiermee kunnen tot een maximum van 1,2% van de fiscale loonsom, onbelaste vergoedingen aan werknemers worden verstrekt. In 2017 ging dit om € 12.000. In 2018 was het met € 29.000 zelfs iets boven het maximum (€ 28.000), hetgeen prompt een beperkte fiscale naheffing opleverde. In 2019 zijn we met ca € 26.000 onder het maximum gebleven.

Investerings

Investerings in meubilair zijn verschoven naar 2020. Bij leermiddelen ging het om een lesmethode voor groep 3 en moderne media. Investerings overige mva hebben betrekking op de eigen bijdrage aan het plein van de Regenboog.

Huisvestingslasten

De hogere huisvestingslasten dan begroot zijn vooral een gevolg van de kosten van de beperkte aanpassing van het gebouw van de Willem de Zwijgerschool (€ 20.000). Voor het overige zijn de kosten vrijwel parallel aan de begroting. Dit geldt ook voor de schoonmaakkosten die dankzij nieuwe contracten ca € 10.000 lager waren dan vorig jaar.

7.2.3. Balans en resultaatsbestemming

Activa

Onder de activa is vooral de stijging van de liquide middelen meldenswaard (€ 166.000) hetgeen echter voor een groot is toe te schrijven aan de bevoorschotting van de cao-wijziging in december 2019. Dit is met € 130.000 in een bestemmingsreserve ook zichtbaar gemaakt.

Passiva

Onder de post bestemmingsreserve (privaat) is het saldo van de schoolfondsen opgenomen (€ 73.000). De daling t.o.v. 2018 wordt vrijwel geheel veroorzaakt door een correctieboeking bij 't Bolwerk. De nieuwe bestemmingsreserve (publiek) ten behoeve van de renovatieplannen in het nieuwe integraal huisvestingsplan is verhoogd met € 15.000. tot € 90.000 en loopt met de bestemmingsreserve cao van € 130.000 op tot € 220.000.

De onderhoudsvoorziening is met € 57.000 min of meer op peil gebleven maar zal verder worden opgebouwd door de verhoging van de onderhoudsdotatie vanaf 2020 van € 40.000 naar € 60.000 per jaar.

Dat de algemene reserve nu meer dan € 725.000 bedraagt mag tot tevredenheid stemmen.

7.2.4. Kengetallen

Duidelijk is dat de diverse kengetallen de door de Inspectie Onderwijs gehanteerde streefwaarden dicht benaderen of overschrijden. Hierbij moet wel opgemerkt dat bij PCBO een flink deel van het eigen vermogen bestaat uit de in 2000 gedane verbouwingsinvesteringen in de Willem de Zwijgerschool (boekwaarde eind 2019 € 475.000).

Kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>	<u>Streefwaarde</u>
<u>Liquiditeit</u>			
<i>(Vlottende activa / kortlopende schulden)</i>	1,72	1,32	> 1
De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De liquiditeitspositie geeft de situatie per 31 december weer; er is dus sprake van een momentopname.			
<u>Solvabiliteit</u>			
<i>(Eigen vermogen -excl. voorzieningen- / totale passiva)</i>	0,69	0,65	> 0,3
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is aan al haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen aan.			
<u>Solvabiliteit 2</u>			
<i>(Eigen vermogen -incl. voorzieningen- / totale passiva)</i>	0,75	0,73	> 0,4
<u>Rentabiliteit</u>			
<i>(Resultaat / totale baten)</i>	3,56%	1,99%	0%
De rentabiliteit geeft de winstgevendheid van de organisatie aan uitgedrukt in een percentage van de totale baten.			
<u>Weerstandvermogen</u>			
<i>(totale reserves -/- MVA / totale baten * 100%)</i>	3,96%	0,34%	>5%
Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de organisatie in staat is om financiële tegenvallers met eigen middelen op te vangen.			
<u>Huisvestingsratio</u>			
<i>(huisvestingslasten + afschr. Gebouwen)/totale lasten</i>			
De huisvestingsratio geeft het aandeel huisvestingslasten aan in de totale lasten.			
	6,61%	7,18%	< 10%

Personele lasten / totale lasten * 100%

79,34%

78,89%

85%

Dit kengetal geeft het percentage weer van de personele lasten ten opzichte van de totale lasten.

Materiële lasten / totale lasten * 100%

20,66%

21,11%

15%

Dit kengetal geeft het percentage weer van de materiële lasten ten opzichte van de totale lasten.

7.3. Schoolfondsen

Elk van de scholen kent een eigen schoolfonds dat gevoed wordt door ouderbijdragen. Begroting en rekening van het schoolfonds zijn onderhevig aan de instemming van de medezeggenschapsraad van de school. In het najaar van 2017 is met instemming van de medezeggenschapsraden besloten om de schoolfondsen per kalenderjaar in plaats van per schooljaar te gaan beheren. Dit betekent een duidelijke administratieve vereenvoudiging.

De saldi van de schoolfondsen per 31 december worden sinds 2015 jaarlijks op de balans van de stichting PCBO Leiderdorp zichtbaar gemaakt als aparte (private) bestemmingsreserve. Aangezien de besteding van de gelden complementair is aan de doeleinden van de scholen, zal jaarlijks in dit verslag ook enige aandacht aan deze geldstroom worden gegeven. De hoogte van de ouderbijdrage wordt bepaald per school en ligt nu op een bedrag tussen € 37,50 en € 60,- per leerling. Door deze verschillen ontstaat de situatie dat de ene school meer middelen heeft voor wat kersen op de taart dan de andere. Landelijk speelt deze discussie al langere tijd vooral ook omdat sommige scholen wel erg hoge "vrijwillige" ouderbijdragen vragen (€ 250 bijvoorbeeld). Wat dat betreft zijn de verschillen bij de PCBO-scholen nog te overzien maar het blijft jammer dat we er niet in slagen een voor elke school gelijk bedrag af te spreken. De bedragen vallen in het niet bij wat ouders voor andere veel minder tijdsintensieve activiteiten van hun kinderen bijdragen en wat door het Rijk per leerling aan het onderwijs wordt vergoed (circa € 5500 per jaar).

De ouderbijdragen worden besteed aan groepsbudgetten (met name ten behoeve van bijzondere activiteiten) attenties, afscheid groep 8, Kerst, Pasen, pleinfeest en dergelijke. Schoolreisje en/of kamp wordt apart in rekening gebracht. Hiernaast kunnen er nog wat inkomsten zijn door verhuur van ruimten. Bij de Kastanjelaan worden huurinkomsten gebruikt voor gezamenlijke activiteiten met FloreoKids (kinderopvang). Een bijzondere categorie van inkomsten en uitgaven wordt gevormd door geldinzameling voor goede doelen, terwijl soms ook een subsidie voor een bijzondere activiteit of voorziening in de wacht wordt gesleept.

Elk van de scholen heeft een aparte afwikkeling van de kosten, die ouders in rekening worden gebracht voor de tussenschoolse opvang. In feite is dit een tussenrekening, omdat de middelen worden afgedragen aan de stichting PCBO die centraal de opvang aan FloreoKids betaalt. Een klein deel mogen scholen zelf besteden aan aanvullende voorzieningen voor de tussenschoolse opvang. Nog niet aan de stichting afgedragen bijdragen voor de betaling aan Floreo Kids vormen onderdeel van de in de private bestemmingsreserve opgenomen middelen.

7.4. Treasury

De Stichting PCBO Leiderdorp beschikt vooralsnog niet over de middelen die een eigen treasury beleid nodig maken. De eigen middelen liggen vast in gebouwen, inventaris, lesmiddelen en apparatuur. Desondanks is op grond van de geldende overheidsverplichtingen in 2015 een treasury beleid vastgesteld. Dit beleid is op basis van de nieuwe overheidsrichtlijnen inmiddels bijgesteld.

Het bedrag aan liquide middelen is beperkt. Gelden anders beleggen dan via een gebruikelijke spaarrekening is vooralsnog niet aan de orde.

7.5. Interne beheersing en controle

De begroting is een taakstellend budget, waarvoor een aantal budgethouders deels gemandateerd zijn. Dit is ook vastgelegd in het management statuut. Om de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij de budgethouders neer te kunnen leggen moeten zij voldoende mogelijkheden hebben om informatie te krijgen over de realisatie van de begroting en moeten zij de lasten kunnen beheersen.

Zowel de personele als de materiële mutaties (facturen) worden digitaal doorgegeven en verwerkt in de administratie.

De realisatie is te benaderen via het online management- informatiesysteem OHMIX. Hierin zijn de financiële gegevens te raadplegen op het gebied van baten en lasten alsmede de balanspositie. De informatie wordt dagelijks verwerkt. Via het informatiesysteem is voor bestuur en scholen ook personele informatie beschikbaar in zowel omvang als in geld. Ook is er zicht op andere relevante informatie over verzuim en dergelijke.

7.6. Risico's

De ontwikkeling van het leerlingaantal werd in het vorige jaarverslag als grootste risico genoemd. Niet alleen omdat dit via de vergoeding per leerling een belangrijke inkomstenbron vormt, maar ook omdat daling van de schoolomvang beneden 180 leerlingen tot afbouw van de zogenaamde BRIN-vergoeding leidt. Op basis van door in opdracht van de gemeente Leiderdorp gemaakte prognoses werd voor het hele dorp de komende jaren een daling van het aantal leerlingen oplopend tot 10% voorzien. In de

nieuwste prognose eind 2017 wordt nu uitgegaan van stabilisatie en er is geen aanleiding om daar veel verandering in te verwachten. Dat maakt het risico voor PCBO lager, maar het zal er op basis van onderlinge concurrentie met andere scholen in het dorp altijd zijn. Tot dusver is het niet gelukt hierover met andere besturen harde afspraken te maken bijv. via maximering van het aantal leerlingen per school.

Vastgesteld kan inmiddels worden dat het leerlingaantal zoals gehoopt en verwacht zich nu stabiliseert rond 730 a 740. De geplande daling van het aantal leerlingen van ca. 280 naar 230 leerlingen heeft daar door de stijging op andere scholen nog geen negatieve invloed op. In de meerjarenbegroting houden we vooralsnog rekening met een daling naar 720 leerlingen. De ontwikkeling van dit aantal gecombineerd met maatregelen om te streven naar een gemiddelde groeps grootte van 24 à 25 leerlingen, moet het risico de komende jaren beheersbaar houden. De bevordering van de kwaliteit van het onderwijs is hierbij de sleutel.

De omvang van het aantal leerlingen is bepalend voor de OCW-vergoedingen. Een belangrijke factor is daarbij de zogenaamde BRIN-vergoeding, een vaste voet per school in de financiering. Wanneer een school met BRIN in Leiderdorp meer dan drie jaar onder de 180 leerlingen daalt, vervalt deze vaste voet. Doordat dit aan de orde was bij de Regenboog en op termijn wellicht ook de Willem de Zwijgerschool zijn deze scholen per 1 augustus 2016 formeel samengevoegd, zodat het verlies ook voor de komende jaren tot één BRIN nummer is beperkt. Een aan de samenvoeging verbonden vergoeding voor een periode van zes jaar is aangevraagd en verkregen met circa € 75.000 per jaar. Omdat dit bedrag op termijn wegvalt is het zaak dit in het meerjarenperspectief te betrekken. Een ander risico is de liquiditeit. De afgelopen jaren is die flink verbeterd maar blijft punt van aandacht.

Voor wat betreft het onderhoud voorzien we vooralsnog, door de gedane investeringen, weinig risico's, zeker ook na renovatie van de Regenboog en de verwachte plannen in het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP) van de gemeente Leiderdorp.

De eerder, ook landelijk, genoemde risico's met passend onderwijs blijken tot nu toe in de praktijk mee te vallen. Er wordt geen noodzaak voor een afzonderlijke voorziening gezien.

7.7 Corona

Een recent bijzonder aandachtspunt is de crisis rond het Corona virus. Het is moeilijk te overzien wat hiervan de (financiële) effecten voor het onderwijs zijn. Een directe relatie met het aantal leerlingen is er niet. Voor extra opgelopen achterstand is wel een vergoeding aangekondigd maar inhoud en omvang is onbekend. Zolang het virus niet met geneesmiddelen te bedwingen is, zullen zowel voortzetting van het thuisonderwijs als (gedeeltelijke) wederopenstelling ook tot extra kosten leiden. Meer ICT bij thuisonderwijs, maar ook de 1,5 meter en ruimte in lokalen, extra schoonmaakvoorzieningen, maar ook vervanging van personeel dat zich eerder dan normaal ziek meldt, of meent teveel risico te lopen, het zijn even zovele aandachtspunten.

Ook enige herinrichting van de huisvesting zou tot extra kosten kunnen leiden. En dan hebben we het bij dit alles nog niet uit de extra kosten die voortvloeien uit de afgelasting van zaken als schoolkamp, schoolreisje, musical etc.

Tot nog toe is er voor al dit soort kosten geen vergoeding door OCW aangekondigd. Het lijkt toch een beetje te worden als in het treurspel van Schiller: “Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen”. Het onderwijs bleek belangrijk maar nog steeds bestaat onvoldoende besef dat voor instandhouding van goed onderwijs meer geld op tafel moet komen. Nog erger zou zijn als een uit deze epidemie voortvloeiende economische crisis opnieuw tot bezuinigingen op onderwijs zou leiden.

7.8. Continuïteitsparagraaf

In de door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting 2020 is een meerjarenbegroting opgenomen, die uitgaat van een beperkte daling van het aantal leerlingen tot circa 720 en een daarbij passende personeelsbezetting van 47 a 48 fte. De keuze om uit te gaan van enige daling is bepaald door een deels op ander scholen opgevangen daling van het aantal leerlingen op de Kastanjelaan. Dit zou enigszins kunnen meevallen maar we willen in ieder geval uitkijken voor de valkuil van een overmoedig optimisme.

Uit de berekeningen blijkt dat ook bij een beperkte daling van het leerlingaantal en een scherp op omvang lettend personeelsbeleid, gestuurd kan worden op een geleidelijke versterking van de financiële positie. Tegelijkertijd betekent dit dat een dalend leerlingaantal wel snel tot een inkomstendaling leidt. Vooralsnog blijft het zaak om de vinger nauw aan de pols te houden en te investeren in een verdere verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, ervan uitgaande dat dit uiteindelijk tot voldoende leerlingen leidt om de continuïteit te waarborgen.

De kwaliteit van de schoolgebouwen is behoorlijk op orde maar zoals uit het MOP blijkt is het wel zaak hier de komende jaren voldoende middelen voor te blijven reserveren.

De omvang van het weerstandsvermogen wordt vertekend door de daarin opgenomen verbouwingsinvesteringen (2010) in de Willem de Zwijgerschool (boekwaarde eind 2019 € 475.000). Er is alle aanleiding om te trachten het huidige “vrij besteedbare” weerstandsvermogen geleidelijk verder te vergroten tot 10 a 15% van het begrotingsbudget ofwel tot een bedrag van € 400.000 à € 600.000.

Bij dit alles is er ook na de laatste ervaringen geen enkele aanleiding om af te zien van het streven naar een nauwere samenwerking met een of meerdere andere schoolbesturen. Dat kan immers bijdragen aan meer continuïteit en stabiliteit door kwaliteitsverhoging vooral in bestuur en ondersteuning. Tegelijkertijd blijft een belangrijk uitgangspunt dat we veel waarde hechten aan de bereikte onderlinge samenwerking van de scholen en niet terug willen naar het ieder-voor-zich model. De verwachting is dat we ons vooralsnog moeten richten op versterking van het huidige stand-alone model.

Voor wat betreft de Corona crisis lijkt vergroten van het weerstandsvermogen gewenst.

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Trend
Ontwikkelingen leerlingenaantal	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018-2024
Leerlingen per teldatum 1 oktober	726	745	742	734	727	720	720	
	726	745	742	734	727	720	720	

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Trend
Ontwikkelingen personele bezetting in fte per 31 decer	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018-2024
Directie en management	3,6	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	
Onderwijzend personeel	38,6	38,6	38,3	37,5	37,1	36,1	35,5	
Onderwijsondersteunend personeel	7,0	7,2	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	
Totaal personele bezetting	49,2	49,9	49,1	48,3	47,9	46,9	46,3	

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Trend
Resultatenrekening (x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018-2024
Baten								
Ministerie OCW	4.080	4.337	4.301	4.374	4.342	4.293	4.284	
Overige overheidsbijdragen	21	17	17	17	17	17	17	
Overige baten	200	154	166	159	166	159	166	
	4.301	4.507	4.484	4.550	4.525	4.469	4.467	
Lasten								
Personele lasten	3.325	3.449	3.555	3.537	3.526	3.471	3.449	
Afschrijvingen	80	95	101	111	115	110	105	
Huisvestingslasten	286	271	287	272	267	267	267	
Overige instellingslasten	523	532	539	531	539	532	538	
	4.215	4.347	4.482	4.451	4.447	4.380	4.359	
Saldo baten en lasten	85	160	2	99	78	89	108	
Financiële baten	0	0	0	0	0	0	0	
Financiële lasten	0	0	0	0	0	0	0	
Exploitatieresultaat	85	160	2	99	78	89	108	
Resultaatbestemming								
Algemene reserve	11	29	117	84	73	89	108	
Bestemmingsreserves publiek	75	145	-115	15	5	0	0	
Bestemmingsreserves privaat	-1	-14	0	0	0	0	0	
	85	160	2	99	78	89	108	

	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Trend
Kengetallen (baten en lasten)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018-2024
Personele lasten in % van totale lasten	78,9%	79,3%	79,3%	79,5%	79,3%	79,2%	79,1%	
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	94,9%	96,2%	95,9%	96,1%	96,0%	96,1%	95,9%	
Resultaat in % van totale baten (rentabiliteit)	2,0%	3,6%	0,0%	2,2%	1,7%	2,0%	2,4%	

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Balans	Balans	Balans	Balans	Balans	Balans	Balans
Verkorte balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2019	30-12-2020	30-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	30-12-2024
Activa							
Materiële vaste activa	846	842	851	836	826	811	801
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	216	230	230	230	230	230	230
Liquide middelen	254	417	418	572	693	825	965
	1.316	1.489	1.499	1.638	1.749	1.866	1.996
Passiva							
Algemene reserve	698	727	844	928	1.001	1.090	1.198
Bestemmingsreserves publiek	75	220	105	120	125	125	125
Bestemmingsreserves privaat	88	74	74	74	74	74	74
Voorzieningen	99	91	96	136	169	197	219
Schulden lang	0	0	0	0	0	0	0
Schulden kort	357	377	380	380	380	380	380
	1.317	1.489	1.499	1.638	1.749	1.866	1.996

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Kengetallen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liquiditeitsratio	1,32	1,72	1,70	2,11	2,43	2,78	3,14
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	53%	49%	56%	57%	57%	58%	60%
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	73%	75%	75%	77%	78%	80%	81%
Weerstandvermogen	0%	4%	4%	7%	9%	11%	14%
Huisvestingsratio	7%	6%	6%	6%	6%	6%	6%

Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kasstroom uit operationele activiteiten							
Saldo baten en lasten	85	160	2	99	78	89	108
Afschrijvingen	80	95	101	111	115	110	105
Mutaties werkkapitaal							
- Voorraden							
- Vorderingen	14	14	0	0	0	0	0
- Effecten	0	0	0	0	0	0	0
- Kortlopende schulden	20	20	3	0	0	0	0
Mutaties voorzieningen	-8	5	40	33	28	-197	-219
	192	294	146	243	221	2	-6
Ontvangen interest	0	0	0	0	0	0	0
Betaalde interest	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten							
(Des)investeringen materiële vaste activa							
(Des)investeringen financiële vaste activa							
	0	0	0	0	0	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten							
Mutatie kredietinstellingen			0				
Mutatie overige langlopende schulden			0				
	0	0	0	0	0	0	0
Mutatie liquide middelen							
	357	549	249	453	414	201	207
Beginstand liquide middelen	192	254	417	418	572	693	825
Mutatie liquide middelen	62	163	1	154	121	132	140
Eindstand liquide middelen	254	417	418	572	693	825	965

7.9. In control statement

Gezien de cijfers over 2019 en het bereikte niveau van de kerngegevens, gevoegd bij de passages over risico's en continuïteit wordt het nodige vertrouwen uitgesproken naar de toekomst.

Tevens kan worden vastgesteld dat mede door een aantal besluiten van de Raad van Toezicht de administratief-organisatorische spelregels op orde zijn. Dit wordt bevestigd in de accountantsbevindingen.

Kortom, we denken de zaak aardig in de hand te hebben maar als bijbelvaste PC-organisatie blijven we terdege de relativiteit van alles zien (Prediker).

Stg Protestants- Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp

Jaarrekening 2019

Telefoon: 071-5425503
Website: www.pboleiderdorp.nl
E-mail: administratie@pboleiderdorp.nl

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarrekening

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	44
Staat van baten en lasten 2019	46
Kasstroomoverzicht 2019	47
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	48
Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	55
Overzicht geoordeelde doelsubsidies OCW	59
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	60
Toelichting op de staat van baten en lasten 2019	61
(Voorstel) bestemming van het resultaat	65
Gebeurtenissen na balansdatum	66
Overzicht verbonden partijen	67
WNT-verantwoording 2019	68

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon	70
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	71
Ondertekening van de jaarrekening	75

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2019

1 Activa	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
	€	€
1.1.2 <u>Materiële vaste activa</u>		
1.1.2.1 Gebouwen en verbouwingen	475.186	491.492
1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	267.976	276.875
1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	<u>99.294</u>	<u>77.856</u>
	842.456	846.223
1.2.2 <u>Vorderingen</u>		
1.2.2.2 Ministerie van OCW	188.194	184.458
1.2.2.3 Gemeenten	430	0
1.2.2.10 Overige vorderingen	7.590	5.165
1.2.2.15 Overlopende activa	<u>33.787</u>	<u>26.288</u>
	230.001	215.911
1.2.4 <u>Liquide middelen</u>		
1.2.4.2 Banken	<u>417.399</u>	<u>253.916</u>
	417.399	253.916
Totaal Activa	<u><u>1.489.856</u></u>	<u><u>1.316.050</u></u>

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2019

2	Passiva	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
		€	€
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1.1	Algemene reserve	727.313	697.835
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	220.000	75.000
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	<u>73.788</u>	<u>87.911</u>
		1.021.101	860.746
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	34.156	29.454
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	<u>57.148</u>	<u>69.283</u>
		91.304	98.737
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.8	Crediteuren	26.368	32.047
2.4.9.1	Loonheffing en premies	130.193	122.221
2.4.10	Pensioenpremies	47.234	37.840
2.4.12	Overige kortlopende schulden	9.952	13.279
2.4.19	Overlopende passiva	<u>163.704</u>	<u>151.180</u>
		377.451	356.567
	Totaal Passiva	<u><u>1.489.856</u></u>	<u><u>1.316.050</u></u>

Staat van baten en lasten 2019

	Realisatie 2019 In €	Begroting 2019 In €	Realisatie 2018 In €
3	<u>Baten</u>		
3.1	4.336.450	4.119.237	4.080.072
3.2	17.126	16.700	20.822
3.5	153.454	172.075	199.692
	4.507.030	4.308.012	4.300.586
4	<u>Lasten</u>		
4.1	3.448.853	3.407.746	3.325.268
4.2	94.788	86.965	80.242
4.3	270.884	248.300	286.449
4.4	532.150	540.575	523.150
	4.346.675	4.283.586	4.215.109
	160.355	24.426	85.477
5	<u>Financiële baten en lasten</u>		
5.1	0	0	9
5.2	0	0	-2
	0	0	7
	160.355	24.426	85.484

Kasstroomoverzicht 2019

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	160.355	85.477
Afschrijvingen	94.788	80.242
Mutaties werkkapitaal		
- Vorderingen	-14.090	36.820
- Kortlopende schulden	20.884	-17.615
Mutaties voorzieningen	<u>-7.433</u>	<u>-32.937</u>
	254.504	151.987
Ontvangen interest	0	9
Betaalde interest	<u>0</u>	<u>-2</u>
	0	7
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	<u>-91.021</u>	<u>-90.447</u>
	-91.021	-90.447
Mutatie liquide middelen	163.483	61.547
Beginstand liquide middelen	253.916	192.369
Mutatie liquide middelen	<u>163.483</u>	<u>61.547</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>417.399</u></u>	<u><u>253.916</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen en verbouwingen		2,50%
Meubilair		6,67%
Inventaris en apparatuur	6,67%	14,29%
ICT	14,29%	20,00%
Leermiddelen		12,50%
Overige materiële vaste activa		10,00%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Financiële vaste activa

De eerste waardering van de financiële vaste activa is de reële waarde en de vervolgwaardering is de geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de

bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938 en de aanvulling daarop zoals opgenomen in de regeling van 5 december 2018 met kenmerk FEZ/1402273.

Vlottende activa

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

De bestemmingsreserve "CAO maatregelen" is gevormd ter dekking van de éénmalige extra loonkosten in februari 2020 waarvan in 2019 gelden zijn ontvangen van OCW.

De bestemmingsreserve "Vernieuwbouw" is gevormd ter dekking van kosten van de Verbouwing van Het Bolwerk (vermoedelijk 2021-2022) voor het deel waarvoor geen dekking is vanuit de gemeente.

Bestemmingsreserve privaat

Deze private reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten uit eigen middelen van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar. Deze reserve muteert na resultaatbestemming. Aan deze reserve ligt een private herkomst ten grondslag.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924).

De overgangsregeling is verlengd voor 2020.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2020 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 95,8 %. Naar de stand van 31 december 2019 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,8 % (bron: website www.abp.nl).

De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting Protestant-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is opgenomen ter dekking van de toekomstige loonkosten van personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend, geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geormerkte subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2019

1 Activa

Vaste activa

Materiele vaste activa		Verkrijgings	Cum.afschr.	Boek	Investe-	Desinveste	Afschrij-	Boek
		prijs t/m	t/m	waarde	ringen	ringen	vingen	waarde
		2018	2018	31-dec-18	2019	2019	2019	31-dec-19
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	652.127	-160.635	491.492	0	0	-16.306	475.186
1.1.2.3.0	Meubilair	271.842	-116.983	154.859	2.490	0	-18.138	139.211
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	27.092	-12.908	14.184	0	0	-3.326	10.858
1.1.2.3.2	ICT	172.648	-64.816	107.832	48.497	0	-38.422	117.907
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	168.293	-90.437	77.856	16.690	0	-17.029	77.517
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	0	0	0	23.344	0	-1.567	21.777
		<u>1.292.002</u>	<u>-445.779</u>	<u>846.223</u>	<u>91.021</u>	<u>0</u>	<u>-94.788</u>	<u>842.456</u>

Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages		Verkrijgings	Cum.afschr.	Boek	Afschrijvingspercentages	
		prijs t/m	t/m	waarde	%	%
		2019	2019	31-dec-19		
1.1.2.1	Gebouwen en verbouwingen	652.127	-176.941	475.186	2,50%	
1.1.2.3.0	Meubilair	274.332	-135.121	139.211	6,67%	
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	27.092	-16.234	10.858	6,67%	14,29%
1.1.2.3.2	ICT	221.145	-103.238	117.907	14,29%	20,00%
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	184.983	-107.466	77.517	12,50%	
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	23.344	-1.567	21.777	10,00%	
		<u>1.383.023</u>	<u>-540.567</u>	<u>842.456</u>		

1.2.2 Vorderingen		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
1.2.2.2	Ministerie van OCW	188.194	184.458
1.2.2.3	Gemeenten	430	0
1.2.2.10	Overige vorderingen	7.590	5.165
1.2.2.15	Overlopende activa	33.787	26.288
		<u>230.001</u>	<u>215.911</u>

Verloopstaat gemeenten		Saldo	Ontvangen	Besteed	Boeken tlv	Overige	Saldo
		31-dec-18	2019	2019	2019	2019	31-dec-19
1.2.2.3.11	Gemeente subsidie schade/vandalisme	0		430	0	0	430
		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>430</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>430</u>

		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
1.2.2.10	Overige vorderingen (specificatie)		
1.2.2.10	Overige vorderingen	7.590	5.165
		<u>7.590</u>	<u>5.165</u>
		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
1.2.2.15	Overlopende activa (specificatie)		
1.2.2.12	Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	28.939	13.751
1.2.2.13	Verstreckte voorschotten	50	10.268
1.2.2.15	Overige overlopende activa	4.798	2.269
		<u>33.787</u>	<u>26.288</u>
		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
1.2.4	Liquide middelen		
1.2.4.2	Banken	414.139	250.656
1.2.4.2.1	Spaarrekeningen	3.260	3.260
		<u>417.399</u>	<u>253.916</u>

2 **Passiva**

	31-dec-19	31-dec-18
	in €	in €
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1.1 Algemene reserve	727.313	697.835
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	220.000	75.000
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	73.788	87.911
	<u>1.021.101</u>	<u>860.746</u>

	Saldo	Bestemming	Overige	Saldo
	31-dec-18	resultaat	mutaties	31-dec-19
2.1 Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)				
2.1.1.1 Algemene reserve				
2.1.1.1.2 Algemene reserve	697.835	29.478	0	727.313
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.1.2.5 Bestemmingsreserve CAO maatregelen	0	130.000	0	130.000
2.1.1.2.10 Reserve vernieuwbouw	75.000	15.000	0	90.000
2.1.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.1.3.2 Reserve schoolactiviteiten	87.911	-14.123	0	73.788
	<u>860.746</u>	<u>160.355</u>	<u>0</u>	<u>1.021.101</u>

	31-dec-19	31-dec-18
	in €	in €
2.2 Voorzieningen		
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	34.156	29.454
2.2.3 Voorziening groot onderhoud	57.148	69.283
	<u>91.304</u>	<u>98.737</u>

	Saldo	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo
	31-dec-18	2019	2019	2019	31-dec-19
Specificatie voorzieningen					
dotaties / onttrekkingen					
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	28.368	8.373	-2.585	0	34.156
2.2.1.6 Voorziening personeel overig	1.086	0	0	-1.086	0
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	69.283	40.000	-52.135	0	57.148
	<u>98.737</u>	<u>48.373</u>	<u>-54.720</u>	<u>-1.086</u>	<u>91.304</u>

	Kortlopend	Kortlopend	Langlopend	Saldo
	deel < 1 jr	deel 1-5 jr	deel > 5 jr	31-dec-19
Specificatie naar looptijd				
voorzieningen				
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	2.634	7.912	23.610	34.156
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	15.875	0	41.273	57.148
	<u>18.509</u>	<u>7.912</u>	<u>64.883</u>	<u>91.304</u>

		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
2.4	Kortlopende schulden		
2.4.8	Crediteuren	26.368	32.047
2.4.9.1	Loonheffing en premies	130.193	122.221
2.4.10	Pensioenpremies	47.234	37.840
2.4.12	Overige kortlopende schulden	9.952	13.279
2.4.19	Overlopende passiva	163.704	151.180
		<u>377.451</u>	<u>356.567</u>
		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
2.4.12	Overige kortlopende schulden (specificatie)		
2.4.12.1	Schulden aan personeel	1.583	2.338
2.4.12.2	Diverse te betalen premies	8.369	10.941
		<u>9.952</u>	<u>13.279</u>
		31-dec-19	31-dec-18
		in €	in €
2.4.19	Overlopende passiva (specificatie)		
2.4.16.0	Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	42.695	35.780
2.4.17	Rechten vakantiegeld	113.247	104.450
2.4.19.0	Overige overlopende passiva	7.762	10.950
		<u>163.704</u>	<u>151.180</u>

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	De prestatie is ultimo verslagjaar cf beschikking	
	Kenmerk	Datum			gereed	niet gereed
Totaal			0	0		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo boekjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Totale Totale kosten €	Te verrekenen ultimo verslagjaar €
	Kenmerk	Datum				
Totaal			0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing €	Saldo per 01-01-2019 €	Ontvangen in verslagjaar €	Lasten in verslagjaar €	Totaal kosten per per 31-12-2019 €	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar €
	Kenmerk	Datum						
Totaal			0	0	0	0	0	0

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende contracten

Bij Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp lopen de volgende meerjarige contracten:

<i>Omschrijving</i>	<i>ingangsdatum</i>	<i>Opzegtermijn</i>	<i>Looptijd</i>	<i>omvang pj</i>
Rent Company	01-01-2016		4 jaar	€ 25.200
De Lage Landen	01-10-2015		5 jaar	€ 15.005
Nationale Nederlanden	01-01-2018		3 jaar	€ 50.000
Rufo Clean	02-02-2019		2 jaar	€ 75.000

Toelichting op de staat van baten en lasten 2019

	Realisatie 2019 In €	Begroting 2019 In €	Realisatie 2018 In €	
Baten				
Rijksbijdragen OCW				
3.1.1.1.0	OCW lumpsum	2.837.632	2.745.870	2.784.578
3.1.1.1.3	OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	574.106	539.563	474.286
3.1.1.1.4	OCW achterstand en impulsgebieden	479	0	0
3.1.1.1.5	OCW prestatiebox	142.552	139.452	133.696
3.1.1.1.7	OCW materiële instandhouding	554.941	554.952	539.982
3.1.1.1.19	OCW overige subsidies	72.056	0	7.081
3.1.3.1	OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	154.684	139.400	140.449
		4.336.450	4.119.237	4.080.072
Overige overheidsbijdragen en subsidies				
3.2.2.2.0	Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	0	0	3.490
3.2.2.2.2	Gemeente overige bijdragen	17.126	16.700	17.332
		17.126	16.700	20.822
Overige baten				
3.5.5	Ouderbijdragen	134.531	150.475	167.462
3.5.1	Verhuur	4.316	5.600	6.883
3.5.4	Sponsoring	3.699	0	3.627
3.5.10	Baten van derden	10.174	16.000	15.863
3.5.10.1	Vervangingsfonds bijdragen en subsidies	0	0	1.692
3.5.10.2	Overige baten	734	0	4.165
		153.454	172.075	199.692
Totaal baten		4.507.030	4.308.012	4.300.586

	Realisatie 2019 In €	Begroting 2019 In €	Realisatie 2018 In €
Lasten			
<i>Loonkosten personeel</i>			
4.1.1.1	365.441	370.224	322.549
4.1.1.2	2.608.953	2.566.598	2.589.542
4.1.1.3	306.777	280.924	278.660
4.1.1.4	81.973	75.000	79.573
	3.363.144	3.292.746	3.270.324
<i>Overige personele kosten</i>			
4.1.2.2.0	469	0	2.801
4.1.2.3.0	40.656	40.000	42.060
4.1.2.3.1	9.846	7.500	7.798
4.1.2.3.3	3.998	7.500	5.994
4.1.2.3.9	71.890	60.000	69.934
4.1.2.1.11	8.373	0	666
4.1.2.1.12	-3.671	0	-42.245
	131.561	115.000	87.008
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>			
4.1.3.3	-45.852	0	-32.064
	-45.852	0	-32.064
Personele lasten	3.448.853	3.407.746	3.325.268
<i>Specificatie personele lasten naar samenstelling</i>			
4.1.1.1	2.529.910	2.462.746	2.479.530
4.1.1.2	435.560	450.000	464.452
4.1.1.5	397.674	380.000	326.342
Totaal lonen en salarissen	3.363.144	3.292.746	3.270.324

In de pensioenlasten 2019 en 2018 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2019 gemiddeld 49,95 FTE's werkzaam (2018: 49,22 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2019	2018
Directie	4,10	3,62
Onderwijzend personeel	38,62	38,56
Onderwijs ondersteunend personeel	7,23	7,04
	49,95	49,22

	Realisatie 2019 In €	Begroting 2019 In €	Realisatie 2018 In €
Investerings			
4.2.0.3	2.490	15.000	9.810
4.2.0.4	16.690	5.000	14.422
4.2.0.5	0	10.000	6.233
4.2.0.6	48.497	50.000	59.980
4.2.0.7	23.344	0	0
4.2.0.10	-91.021	-80.000	-90.445
	0	0	0
Afschrijvingen			
4.2.2.0	16.306	16.308	16.306
4.2.2.1	18.138	18.259	17.704
4.2.2.2	3.326	3.948	3.071
4.2.2.3	38.422	32.526	27.502
4.2.2.4	17.029	15.924	15.659
4.2.2.5	1.567	0	0
	94.788	86.965	80.242
Huisvestingslasten			
4.3.1.0	21.658	33.000	33.798
4.3.3.0	56.889	33.500	37.824
4.3.4.0	49.583	45.300	46.011
4.3.5.0	92.793	91.500	100.706
4.3.6.0	3.706	5.000	3.110
4.3.7.0	52.134	0	56.359
4.3.7.1	-52.135	0	-56.359
4.3.7.2	40.000	40.000	65.000
4.3.8.0	6.256	0	0
	270.884	248.300	286.449
Administratie, beheer en bestuur			
4.4.1.0	70.920	65.000	63.295
4.4.1.1	12.738	10.000	7.744
4.4.1.2	8.311	7.000	7.007
4.4.1.3	1.488	2.000	1.458
4.4.1.4	1.210	2.500	636
4.4.1.5	14.001	9.000	12.153
4.4.1.6	809	1.000	1.423
4.4.1.8	95.955	96.000	81.187
4.4.1.9	8.709	8.000	8.904
	214.141	200.500	183.807
Uitsplitsing accountantskosten			
4.4.1.1	12.738	10.000	7.744
4.4.1.2	0	0	0
4.4.1.3	0	0	0
4.4.1.4	0	0	0
	12.738	10.000	7.744

	Realisatie 2019 In €	Begroting 2019 In €	Realisatie 2018 In €	
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>				
4.4.3.0	Onderwijsleerpakket incl. ondw licenties	122.007	135.000	116.972
4.4.3.1	Reproductiekosten	19.201	20.000	21.847
4.4.2.0	Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	294	2.000	312
4.4.2.1	Beheer en kosten ICT incl. adm. licenties	62.614	62.000	76.728
		204.116	219.000	215.859
<i>Overige lasten</i>				
4.4.5.3	Kosten van projecten	39.879	56.000	42.165
4.4.5.4	Activiteiten, werkweken en excursies	65.175	57.725	67.860
4.4.5.1	Overige schoolkosten	8.839	7.350	13.459
		113.893	121.075	123.484
4.4	Overige instellingslasten	532.150	540.575	523.150
	Totaal lasten	4.346.675	4.283.586	4.215.109
Financiële baten en lasten				
Financiële baten				
6.1.1	Rentebaten en dividenden	0	0	9
Financiële lasten				
6.2.1	Rentelasten banken	0	0	-2
		0	0	7
	Resultaat	160.355	24.426	85.484

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2019 bedraagt € 160.355 positief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand 31-dec-18	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-19
	€	€	€	€
Algemene reserve	697.835	29.478	0	727.313
Bestemmingsreserves publiek	75.000	145.000	0	220.000
Bestemmingsreserves privaat	87.911	-14.123	0	73.788
	<u>860.746</u>	<u>160.355</u>	<u>0</u>	<u>1.021.101</u>

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

	Stand 31-dec-18	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-19
	€	€	€	€
Algemene reserve	697.835	29.478	0	727.313
Bestemmingsreserve CAO maatregelen	0	130.000	0	130.000
Reserve vernieuwbouw	75.000	15.000	0	90.000
Reserve schoolactiviteiten	87.911	-14.123	0	73.788
	<u>860.746</u>	<u>160.355</u>	<u>0</u>	<u>1.021.101</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2019 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Juridische vorm	code activiteiten
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden	Stichting	4
Stichting Kindcentrum Voorhof	Stichting	4

WNT-verantwoording 2019

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2019 is € 115.000 Aantal punten 4

Het intern toezichthoudend orgaan heeft in haar vergadering van 17-12-2018 ingestemd met deze WNT norm.

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal leerlingen	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>4</u>

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor elke hieronder vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post overige vorderingen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	P.H. Laman	
Functiegegevens	Directeur/bestuurder	
Duur functievervulling 2019	1-jan-19	31-dec-19
Deeltijdfactor in fte	0,5	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning incl. onkosten	46.837	
Beloning betaalbaar op termijn	0	
Subtotaal	46.837	
Individueel WNT-maximum	57.500	
Onverschuldigd betaald bedrag	46.837	
Totaal bezoldiging	46.837	
Motivering indien overschrijding		
Gegevens 2018		
Functiegegevens	Directeu/bestuurder	
Duur functievervulling 2018	1-jan-18	31-dec-18
Deeltijdfactor in fte	0,6	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging 2018		
Beloning incl. onkosten	46.194	
Beloning betaalbaar op termijn		
Totaal bezoldiging 2018	46.194	
Individueel WNT-maximum	66.600	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
Dhr. A. Tieleman	Lid RvT/Secretaris (tot dec. 2020)
Dhr. J.F. de Kort	Secretaris/voorzitter
Dhr. B. Jongman	Lid Raad van Toezicht
Dhr. O. Gennissen	Lid Raad van Toezicht/secretaris (v.a. dec. 2020)
Dhr. J. de Groot	Lid Raad van Toezicht
Dhr. A. Pouwels	Lid Raad van Toezicht (v.a. dec. 2020)

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Niet van toepassing

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41316
Naam instelling	Stg Protestants-Christelijk Basisonderwijs te Leiderdorp
KvK-nummer	40445203
Adres	Marjoleintuin 58, 2353 PL LEIDERDORP
Telefoon	071-5425503
E-mailadres	administratie@pcboleiderdorp.nl
Website	www.pcboleiderdorp.nl

Contactpersoon

Naam	Dhr. G. Bor
Adres	Rooseveltstraat 18, 2321 BM Leiden
Telefoon	071-5166600
E-mailadres	info@ohm.nl

BRIN-nummers

11LF PCBS W DE ZWIJGER
11LF01 REGENBOOG LEIDERDORP
11WQ PCBS KASTANJELAAN
13CL PCBS 'T BOLWERK